

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano Eivsdem Societatis olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis. Disputationes
Scholasticæ De Incarnatione Dominica**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1653

Disputatio XII. De termino vnionis ex partis assumentis. Vbi de supposito &
subsistentia in communi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81011)

Habemus ergo, Verbum verè, & physicè, & substantialiter vniti cum humanitate, non tamen affici intrinsecè per vnionem, non compleri, non perfici, nec vnionem esse in Verbo, vt in subiecto inhaesionis, vel adhaesionis. An verò vnio denominet intrinsecè, vel extrinsecè Verbum; & an Verbum dicatur intrinsecè vnitum? Quæstio est magis de modo loquendi, quàm de re ipsa: nam de re constat, non esse vnionem accidentalem, nec per affectum, vt ponebat Nestorius, sed physicam & substantialem, quæ terminatur ad entitatem intrinsecam Verbi, & ex vi cuius Verbum realiter coniungitur cum humanitate ad constituendum vnum ens per se, nempe personam Christi, constat etiam, hanc vnionem non esse in Verbo, nec afficere Verbum, sed solum terminari ad Verbum. Nonnulli dicunt, Verbum denominari merè extrinsecè per vnionem. Ita Lorca in præfati disp. 1. §. 4. vbi dicit, hanc esse communem recentiorum, & videtur esse de mente Bonauenturæ in 3. disp. quæst. 1. vbi dicit, Verbum per vnionem incipere denominari vnitum, sicut vnum album posito alio albo incipit denominari simile, vel sicut columna posito homine incipit denominari dextra, vel sinistra, quæ sanè sunt denominationes extrinsecæ, vt suppono ex Philosophia, & valde suspicor, apud Complutenses, apud quos scripsit Lorca, non esse inusitatum hunc modum loquendi. nam P. Vasquez non meminit huius difficultatis, fortasse, quia supposuit hanc esse denominationem extrinsecam, vel rationis in Verbo, & ideo posse provenire ab vnione, quæ non esset in ipso. Eodem modo loquitur Lessius lib. 12. de perfectionibus diuinis cap. 6. num. 52. vbi illam dicit esse extrinsecam denominationem Verbo.

Alij tamen communiter eam appellant denominationem intrinsecam, & dicunt, Verbum intrinsecè vniri, quibus fauet Suarez disp. 8. sect. 4. vbi dicit, hanc esse denominationem mediam inter intrinsecam, & extrinsecam; appellandam tamen communiter intrinsecam. Et ita eam vocant communiter nostri recentiores, cum quibus quia plures sunt, & quia est quæstio de vocibus, loquendum est: quia solum significatur Verbum vniri intrinsecè per modum termini hoc est, per vnionem veram physicam, & propriam, tendentem ad constituendum aliquid per se vnum ex extremis vnitis, & alligante intimè vtrumque extremum; non sicut agens denominatur ab actione, vel obiectum à visione, hæc enim non denominantur à forma aliqua alligante, & coniungente vtrumque extremum ad constituendum aliquid per se vnum: quod solum discrimen significatur, cum dicitur Verbum intrinsecè vnitum per modum termini. Quare cum de re ipsa bene constet, non est immorandum in modo loquendi, sed loquendum cum multis, excludendo tamen semper à

Verbo omne vestigium mutationis, aut affectionis passivæ intrinsecæ, vt dictum est.

Card. de Lugo de Incarnat.

DISPUTATIO XII.

De termino vnionis ex parte assumentis, vbi de supposito, & subsistentia in communi.

SECT. I. De subsistentia, quid significet? vbi de natura, supposito, & hypostasi.

SECT. II. Vtrum suppositum in creatis addat supra naturam aliquid positivum ab ipsa distinctum?

SECTIO III. Quid sit subsistentia, & quibus rebus competat?

SECT. IV. Proponuntur, & dissoluntur obiectiones contra doctrinam præcedentem.

SECT. V. An Verbum assumpserit immediatè vnionem materię cum forma?

SECT. VI. Vtrum, & quomodo possit eadem natura subsistere per plures subsistentias?

SECTIO VII. Explicantur alie difficultates circa naturam subsistentie.

NON possumus explicare naturam vnionis hypostaticæ, quæ mediante supposito Verbi terminatur humanitatè Christi, nisi prius supponamus, vel explicemus, quid sit subsistentia creata, & quid addat suppositum supra naturam. Quæ licet sit quæstio metaphysica, habet tamen connexionem maximam cum mysterio Incarnationis, imò reuera totum fundamentum accipiunt Philosophi, & Metaphysici ab hoc mysterio; quare non erit extra rem nostram sententiam de hoc puncto breuiter præmittere; de quo latè disputat P. Suarez disp. 34. Metaphysica, & in præfati disp. 1. §. 13. & 14.

SECTIO I.

De subsistentia, quid significet? vbi de natura, supposito, & hypostasi?

IN primis supponendi, sunt aliqui termini, qui in hac materia frequentiores sunt, nempe natura, seu substantia, subsistentia, suppositum, Persona & Hypostasis. Natura est prima radix operationum, qualis in homine est humanitas, quæ dicit materiam, & animam rationalem vnitas, a quibus habet homo esse hominem: non tamen habet adhuc terminationem. Natura solet aliquando appellari substantia, quo sensu dicimus, in Deo esse vnam naturam, seu substantiam communem, & tres personas; non quod personæ non sint etiam substantiales, sed quod substantia simpliciter prolata supponit pro sola rei natura, pro vt adhuc non dicit terminationem.

Subsistentia est illud, quod addit homo supra humanitatem; significatque vltimum terminum naturæ; per quem natura redditur alteri incommunicabilis, & in se subsistens. Subsistere enim est ibi sistere, & non ulterius progredi: quare illa entia dicuntur subsistere, quæ sistunt in se ipsis, & ulterius non progrediuntur: subsistentia verò est terminus ille, per quem formaliter natura ita terminatur

Vtrum suppositum in creatis addat supra naturam aliquid positum ab ipsa distinctum?

Quærimus, Vtrum homo, v.g. includat aliquam entitatem positivam realem, vel modalem, ultra eas, quas includit humanitas, seu natura humana? In qua quaestione Aristoteles, & omnes antiqui Philosophi nullam forsitan habuerunt rationem dubitandi: attendendo enim ad principia naturalia, nullum profus est vestigium distinctionis realis inter hominem, & humanitatem; nisi penes diversum modum loquendi, sicut etiam differunt entitas, & ens.

Inter Catholicos triplex est sententia. Prima docet, suppositum solum differre à natura penes diversum modum concipiendi, & loquendi: ideo scilicet, quia humanitas, v.g. in abstracto concipitur per modum rei habitæ: homo verò in concreto concipitur per modum habentis. Quare, in rigore loquendo, hæc est vera prædicatio realis, *homo est humanitas*, sicut & ista, *entitas est ens*. Hanc sententiam docuerunt Dur. & Henricus, adducti à Suarez *vbi supra* s. 2. n. 4.

Secunda sententia, quæ fortasse solum est maior explicatio præcedentis, & ferè ab ipsa nõ differt, tribuitur Scoto pluribus in locis adductis ab eodem Suarez. n. 8. quam defendunt ex Scotistis Bassolis, & Maironis cum aliis, licet plures dubitent de mente Scoti, imò afferant eum pro tertia sententia. Cæterum quidquid sit de hoc, docet hæc secunda, hominem solum differre ab humanitate, & in uniuersum suppositum creatum à natura per duplicem negationem, quam suppositum importat. Prima est negatio aptitudinis dependentiæ ab alio supposito in quo sit: ideo anima rationalis etiam separata à corpore, non est suppositum, quia habet aptitudinem, vt sit in corpore. Secunda negatio est actualis dependentiæ ab alio supposito, ideo humanitas Christi non est suppositum, quia actu dependet ab alio supposito Verbi.

Vt hæc sententia verisimilior sit, duo sunt circa eius terminos aduertenda. Primum, quod nomine *dependentiæ* non debet intelligi dependentia, quã habet effectus à sua causa; non enim habet homo negationem huius dependentiæ, cum semper dependeat à suis causis. Debet ergo intelligi per negationem dependentiæ; negatio vnionis aptitudinalis, & actualis ad aliud suppositum; quam negationem habet Petrus. Secundum aduertendum est, nomine *aptitudinis*, quam negat suppositum debere intelligi, aptitudinem naturalem, nam licet natura Petri habeat aptitudinem obedientialem ad hoc, vt vnatur supposito diuino, non tamen habet aptitudinem naturalem. Duo ergo requiruntur in ista sententia ad rationem suppositi creati. Primum est quod natura illa non vnatur de facto, nec naturaliter, nec miraculose alteri supposito. Secundum est, quod nec possit naturaliter saltem vniri.

Duplex sententia præcedens ferè in eandem incidit, & ideo iisdem ferè argumentis solet impugnari. Primum, quia videntur procedere consequenter, dum ex vno capite admittunt illam propositionem, *humanitas est homo*, ex alio verò capite

minatur in se, vt non debeat alteri communicari. Quare licet aliquando subsistentia significet concretum totius naturæ subsistentis: frequentius tamen accipitur pro ipsa forma, à qua natura habet formaliter subsistere: in quo sensu vsurpabimus istam vocem in sequentibus.

3
Suppositum
quid.

Suppositum est substantia completa incommunicabiliter subsistens: includit enim intrinsecè tam naturam, quam subsistentiam, per quam natura vltimò terminatur. Quare in Deo dicimus, esse vnā naturam in tribus suppositis. Imò licet plures Theologi, inter quos noster Suarez, concedant in natura diuina, ultra tres subsistentias relationis aliam subsistentiam absolutā communem tribus personis, ita vt Deus prout præcindit à personis, sit verè subsistens per subsistentiam absolutam; non tamen concedunt suppositum absolutum, quia Deus non subsistit per illam subsistentiam incommunicabiliter, cum adhuc possit communicari personis. Suppositum enim significat substantiam non solum subsistentem, sed incommunicabiliter subsistentem. An verò possibilis sit talis subsistentia, per quam substantia subsistat, & non incommunicabiliter, constabit ex dicendis. Pro nunc certum sit, suppositum includere naturam, & supposititalitatem, seu subsistentiam, qua natura incommunicabiliter subsistit.

4
Persona quid.

Persona comparatur ad suppositum, vt inferius ad superius suppositum enim significat quamcumque substantiam incommunicabiliter subsistentem, persona verò significat solam naturā rationalem, vel intellectualem incommunicabiliter subsistentem. Quare Pater æternus est persona, Angelus est persona, homo est persona: equus verò, vel lapis non sunt personæ, sed supposita: ideo persona definitur à Boëtio in libro de duabus naturis, persona est *rationalis natura indiuidua substantia*, id est, incommunicabilis substantia.

Boëtius.

Hypostasis
notio.

Denique hypostasis Græca vox est, quæ olim patiebatur æquiuocationem: aliquando enim significabat idem quod *substantia*; quare Hieronymus, & alij renebant dicere, in Deo dari tres hypostases, ne viderentur multiplicare essentia. Aliquando verò significabat idem, quod suppositum: in qua significatione postea vsurpata est ita vox ab Ecclesia, & sine formidine conceditur dari in Deo tres hypostases. Solet autem frequenter hypostasis conuerti cum persona, ne extendatur ad significandum aliud suppositum, præter quam intellectualem.

5
Dubium circa
suppositum.

Dubitatur in præsentī, vtrum suppositum sit idem, quod *prima substantia*. Suarez *vbi supra* s. 1. n. 9. affirmat. Alij verò negant. Sed quaestio est merè de nomine. Nam si per *primā substantiam* voluerit significare Aristoteles illam solum, quæ per se ponitur in prædicamento, & quæ omnino completa est: idem erit prima substantia, quod suppositum. nam humanitas quæ non est suppositum, non est cōpleta, nec per se ponitur in prædicamento; & per consequens neque erit prima substantia. Si verò prima substantia solum significet substantiam singularem, (vt alij volunt) non conuertetur cum supposito. nam humanitas Christi est hæc numero humanitas, & singularis, & tamen non est suppositum. Sed hæc, vt prædixi, est quaestio de nomine. Veniamus iam ad quaestionem de re.

capite docent, hominem addere supra humanitatem negationem, si enim homo addit negationem, ergo non potest prædicari de humanitate; quia complexum ex humanitate, & negatione distinguitur ab humanitate. Verum hoc argumentum parum urget, quia licet cæcus dicat negationem visus, adhuc est vera prædicatio. Petrus est cæcus, quia negatio non prædicatur in recto, sed in obliquo de Petro, quasi dicas, *Petrus est habens negationem visus*. Sic etiam quando dicis, *humanitas est homo*, negatio, quam dicit homo, non prædicatur in recto, sed in obliquo de humanitate, quasi diceret, *humanitas Petri est illud, quod habet talem negationem, &c.*

Secundò, impugnatur prædicta sententia argumento desumpto ex natura diuinæ; hæc enim prout præscindit à tribus personis, habet verè negationem dependentiæ aptitudinalem, & æqualem; neque enim dependet, neque dependere potest ab alio supposito, & tamen ut sic natura diuina non est suppositum; ergo ad rationem suppositi non sufficit illa negatio dependentiæ addita naturæ.

Sed neque hoc argumentum multum urget, posset enim ab iis responderi, naturam diuinam, prout ratione distinctam à personis: non esse suppositum, quia non habet negationem communicabilitatis: est enim communicabilis tribus diuinis suppositis, à quibus licet non dependat, verè tamen illis communicatur: ad rationem autem suppositi non solum exigitur ab his auctoribus negatio dependentiæ, sed negatio communicabilitatis alicui supposito, ut supra diximus.

Tertiò impugnari solent ex eodem Trinitatis mysterio, quia suppositum in diuinis non constituitur formaliter per aliquam negationem, sed per aliquid posituum: nam quævis persona diuina addit supra naturam subsistentiam relationem posituam, ut suppono. ergo persona etiam creata, & suppositum creatum addit supra naturam aliquid posituum; persona enim diuina, & creata conueniunt in ratione personæ: negatio autem non potest conuenire cum aliquo posituo.

Hoc argumentum, quod valde efficax solet existimari contra Scotum, mihi sanè non videtur adeò efficax. Posset enim Scotus respondere negando consequentiam à supposito diuino ad creatum, quia natura diuina non habet à se ipsa formaliter negationem communicabilitatis. Quare sicut ex mirabili communicabilitate naturæ diuinæ non potest colligi similis communicabilitas in aliqua natura creata; sic ex eo, quòd natura diuina indigeat aliquo posituo superaddito ad hoc, ut reddatur incommunicabilis, non potest sumi argumentum, probans, naturam creatam reddi incommunicabilem per aliquid posituum super additum.

Confirmatur solutio ex alio discrimine, quod ferè omnes admittunt inter subsistentiam creatam, & diuinam. subsistentia enim creata licet sit conditio requisita ad plures operationes, ut communiter conceditur, ipsa tamen non est principium operandi: operationes enim procedunt à natura, subsistentia verò solum deseruit ad terminandam naturam. Diuinæ autem subsistentiæ non solum terminat diuinam naturam, sed etiam

in probabiliori sententia Theologorum integrant principium operandi ad intra. Nam in Patre æterno, v.g. principium generandi integratur ex intellectu, & ex Paternitate; quare non mirum, quòd subsistentiæ diuinæ sint entitates positivæ, cum sint principia operandi, quod tamen in subsistentia creata non reperitur.

Hoc ergo argumento omisso, quod desumitur ex mysterio Trinitatis, superest aliud efficacius, quod desumitur ex præsentis mysterio Incarnationis, in quo iuxta doctrinam Conciliorum, & Patrum docemur, Verbum diuinum assumpsisse naturam humanam, non personam, imò potius consumpta personalitate creata assumpsisse solum naturam in propriam personam: quare in Christo non sunt duæ personæ, sed vna persona cum duabus naturis; ergo persona humana addit aliquid posituum supra naturam humanam; quod quidem quia impeditum est in humanitate Christi, supplente munus illius personalitatis Verbi, ideo dicitur Verbum assumpsisse humanitatem, non hominem, nec personam. Alioquin si humanitas, & homo idem sunt, sicut verum est dicere, Verbum assumpsisse humanitatem, verum etiam esset, assumpsisse hominem.

Nec ad hoc argumentum respondebit Durandus sufficienter per distinctionem rationis, quam ponit inter humanitatem, & hominem: nam tota illa est distinctio penes diuersum modum concipiendi: quare loquendo realiter, & à parte rei, sicut verum est dicere, entitatem esse ens, sic etiam verum erit dicere, quòd illud, quod assumptum est à Verbo, est homo.

Dices, non fuisse assumptum hominem, quia homo supra humanitatem dicit negationem communicationis actualis; quare sicut eo ipso, quòd humanitas Christi assumpta fuit à Verbo, amisit illam carentiam; sic etiam amisit esse hominem, prout distinguitur à Verbo. nam homo significat humanitatem existentem per se, & sine alio: eo autem ipso, quòd existat cum Verbo, amisit hoc, quod est existere per se, & sine alio, & per consequens amisit propriam personalitatem.

Sed contrà primò, quia in hoc sensu ridicula, & nugatoria essent definitiones Conciliorum, quando dicunt, Verbum non assumpsisse personam humanam, sed naturam: nam idem esset, ac dicere, naturam humanam assumptam à Verbo non mansisse per se existentem, sine vnione ad Verbum, quod adeò clarum esset, ut esset ridiculum, & indignum omnino, quòd ab Ecclesia vniuersali, ut fidei dogma definitur.

Contrà secundò, quia si ex eo præcisè natura humana amittit propriam personalitatem, quia vnitur Verbo, per quod amittit esse per se, & sine alio; ergo etiam Verbum, eo ipso, quòd vnitur humanitati, amittit propriam personalitatem. nam eo ipso amittit hoc, quod est existere per se, & sine alio; iam enim incipit existere cum humanitate; ergo personalitas propria, quam amisit humanitas, non erat illa præcisè negatio, sed aliquid posituum, ad quod consequitur illa negatio.

Dices, ideo humanitas, & non Verbum, amittit propriam personalitatem, quia humanitas

11
Aliud argumentum magis efficax ex mysterio Incarnationis.

12
Euafo.

Excluditur.

13
Inflamitur.

R 4 pendet

pendet à Verbo, & non è contra; quare humanitas, & non Verbum amittit negationem dependentiæ, quam antea habebat. Sed contra, quia non est, cur humanitas modò pendeat à Verbo plus quàm antea, quia cum antea humanitas non haberet per se aliquam subsistentiam positivam, à qua pendeat, non est, cur suppleatur à Verbo aliqua dependentia erga humanitatem; humanitas enim antea non dependebat ab illa negatione, quæ sola ablata est per unionem ad Verbum, & aliunde manet humanitas cum tota sua entitate positiva, quam antea habebat; ergo non est, cur pendeat magis nunc à Verbo, quàm antea.

Contrà tertio, quia inter duo entia in actu omnino completa, quoad totam suam entitatem positivam, non potest intercedere aliqua unio, præsertim substantialis; quia per unionem substantialem debet resultare aliquod ens per se; ergo ad hoc, quòd Verbum, & humanitas Christi uniantur, ita ut ex ipsis resultet ens per se, debet præsupponi alterum ex extremis cum aliquo incomplemento substantiali; ergo cum in Verbo non possit præsupponi hoc incomplementum, necesse est illud reperiri ex parte humanitatis; ergo defuit humanitati aliquid substantiale, nempe subsistentia, quod posset suppleri à Verbo per talem unionem. Antecedens verò probatur, tum, quia in nullo alio potest consistere ratio entis per se, nisi quòd unio non adueniat entibus in suo esse substantiali complete constitutis, ut diximus supra, tum quia alioquin sequeretur posse quodlibet uniri substantialiter cum quolibet, Angelum cum Angelo, hominem cum Leone, & alia similia, quæ ab omnibus negantur.

Aliqui recentiores dicunt, posse adhuc defendi prædictam sententiam, & explicant exemplo desumpto ex mysterio Eucharistico, in quo quantitas panis, quæ ex natura sua non potest esse nisi in subiecto, de potentia absoluta ponitur per se absque modo positivo superaddito, quia sustentatur à Deo concursu quodam diuerso, & efficaciori, supplente illam conditionem, sine qua non, naturaliter requisitam, scilicet unionem quantitatis cum subiecto; atque aded illud per se quantitatis, in quo fundatur negatio dependentiæ à subiecto, est illa quantitas sub illo concursu efficaciori Dei. Sic ergo è contra dici potest, quòd scilicet naturæ substantiali humanæ, v. g. connaturalis sit concursus Dei efficacior, ex vi cuius sit per se, qui concursus erat præternaturalis quantitati, ita ut natura humana sit suppositum, quando est iuxta modum existendi sibi debitum per talem concursum, & talem concursum esse debitum provenit ex ipsa perfectione naturæ substantialis, & non est sola conservatio, quasi voluntaria, sed ut petita, & debita perfectioni naturæ substantialis. Potest tamen Deus negare tali naturæ illum concursum efficacior, quo existit per se, & adhibere alium imperfectior, & debiliorem, ex vi cuius non possit esse, nisi dependenter ab unione cum Verbo supplente per terminationem, quod Deus præstabat per efficientiam.

Sicut subiectum potest supplere per receptionem quantitatis, quod Deus præstabat per

concursum efficacior, in Eucharistia; ita ut quantitas, quæ erat per se ex vi concursus efficacioris, sit postea in subiecto supplente illam efficaciam maiorem causæ efficientis. Vnde sicut quantitas existens per se, ut ponatur dependens à subiecto, nihil amittit, sed solum, quia definit terminare illum concursum, amittit formalitatem, quæ erat, esse per se, & negationem dependentiæ, nec ea formalitas aliud erat, quàm quantitas, ut terminans talem concursum Dei, quæ deesse potest, eo solum, quòd Deus ab æterno non voluerit, nisi pro tanto tempore quantitatem esse per se, supplendo unionem eius cum subiecto; quare eo tempore elapso, non supplet, sed mediante unione cum subiecto conservat quantitatem. Sic humanitas, quæ connaturaliter petebat esse per se, ut ponatur dependens à Verbo, non oportet quòd amittat modum positivum intrinsecum, qui esset per se; sed solum quòd terminet concursum Dei aded limitatum, ut ex vi illius non possit existere, nisi media unione cum Verbo, quam Deus in illo instanti producat. Tunc autem non dicitur persona creata, quia personalitas creata essentialiter connotat concursum Dei aded perfectum actu sibi communicari, quo sit independentem ab alio, & ex hac variatione concursus divini pro hoc, vel illo tempore, variari potest in humanitate formalis personæ, ac proinde assumi à Verbo, quin assumatur persona. Omnia autem, quæ adduci possunt contra hunc modum explicandi, videntur instari posse in quantitate Eucharistiæ, cum hoc solum diferimine, quod concursus, qui quantitati est præternaturalis, naturæ substantiali est connaturalis.

Hic modus dicendi, & exemplum adductum ex quantitate Eucharistiæ adhuc non explicat sufficienter subsistentiam substantialis naturæ, absque modo positivo superaddito. Primo, quia si humanitas, v. g. terminans concursum illum Dei efficacior sibi debitum est suppositum, & homo; ergo ille concursus, seu illa actio Dei exhibita ex debito, & exigentia humanitatis intrat ad componendum compositum humanum, in ratione suppositi; quia absque illa actione non denominatur suppositum manentibus omnibus aliis, & illa actione posita denominatur suppositum; ergo suppositum, ut suppositum includit aliud præter entitatem humanitatis, nempe illam actionem debitam humanitati. Hoc autem est absurdum, quia homo, ut homo est adæquatur substantia; illa autem actio iuxta verior sententiam est in entitate sua accidens de prædicamento actionis. Quòd si velis, illam actionem esse entitatiuè modum substantialem, iam ergo ponis modum aliquem substantialem positivum intrinsecum, quo subsistat humanitas: solumque erit differentia in hoc, quòd tu ponas eundem modum positivum esse influxum, seu actionem, & subsistentiam, sed reuera ille modus præstabit idem munus, quod præstat modus subsistentiæ positivæ, quem alij ponunt: quia per illum redditur natura incommunicabilis, & independentens, &c. & per illum etiam modum complebitur natura substantialiter, quia alioquin natura prout condistinguitur ab illo modo, esset substantia completa; atque ided non posset humanitas uniri substantialiter Verbo, quia unitur humana

14
Solutio quorundam recentiorum.

15
Impossibile modum dicendi, & exemplum quantitatis Eucharistiæ.

humanitas secundum totum, quod habet, prout condistinguitur ab illo modo actionis; ergo si prout sic condistinguitur est substantia completa, non erit vnibilis substantialiter, quod enim est ens substantiale completum, non potest substantialiter vniri cum alia substantia completa.

Dices, illam actionem non esse modum intrinsecum in natura, sed esse voluntatem Dei conseruandi naturam pro tali tempore absque dependentia à substantia Verbi; quare non ponitur modus intrinsecus, quo natura subsistit. Ita videntur indicare ij Doctores in Verbis relatis. Sed hoc non iuuat, imò facilius impugnatur: si enim concursus ille est aliquid tenens se ex parte Dei; ergo homo vt suppositum, & vt homo completus includit intrinsecè aliquid Dei; probauimus enim, suppositum debere includere intrinsecè illam actionem Dei debitam humanitati; si ergo illa actio non est modus intrinsecus termino, sed volitio increata Dei, consequens est, quòd illa volitio sit de ratione intrinseca hominis, componens suppositum humanum in ratione suppositi humani; quod est multò absurdus, vt constat.

Vnde apparetiam discrimen inter suppositum humanum, & quantitatem Eucharistiae, quia quantitas in Eucharistia, licet terminet illum concursus efficacioris Dei, ex vi cuius existit independentè à subiecto; non tamen denominatur ab illo concursu suppositum, nec quantum in concreto, sed solum denominatur independentè à subiecto, quæ denominatio non complet illam in ratione quantitatis. At verò humanitas in illo dicendi modo, quando conseruatur per illum concursus Dei sibi debitum, debet ab illo denominari, non solum independentè à Verbo, sed suppositum, & homo, quæ est denominatio substantialis, vt constat, & per consequens debet provenire ab aliquo complemento substantiali intrinseco homini, vt est suppositum humanum completum substantiale.

Secundò impugnari potest ille modus explicandi, quia ex illo exemplo quantitatis, si rectè applicetur, fieri videtur, quod personalitas Verbi diuini debeat exercere aliquem influxum posituum, & causalitatem propriam respectu humanitatis: nam quantitas in Eucharistia ideo indiget influxu Dei perfectiori ad sui conseruationem, quia deest illi influxus causæ materialis, à qua prius accipiebat partialiter suum esse, qui influxus debet suppleri per aliquem verum influxum, quod ab alia causa accipiat idem esse. Alioquin si non dependeret à subiecto, tanquam à causa influente, quocunque alio modo dependeret, non esset necessarius influxus diuersus Dei, quo conseruaretur sine subiecto; ideo enim iuxta veriorè sententiam materia prima, licet non posset naturaliter esse sine forma substantiali, non tamen indiget diuerso concursu Dei ad hoc, vt de potentia absoluta possit existere abique omni forma substantiali, sed potest eadem omnino actione, qua prius conseruari, quæ tamen fit iam supernaturalis quoad modum: si ergo natura humana non dependet à Verbo vt causa, sed vt à mero termino non erit necessarius diuersus influxus Dei fortior, & perfectior, quo conseruetur independentè à Verbo. nam tunc solum requiritur perfectior influxus in en-

titate, quando suppleri debet concursus, qui deest, alterius causæ. Cum ergo concedatur hic diuersus concursus entitatiuè in humanitatem independentem à Verbo, cõsequens est, quòd suppleat concursus verum, quem personalitas Verbi præstaret in illam humanitatem. Quod quidem videtur absurdum: nam ille non esset in genere causæ efficientis; personalitates enim diuine non habet talem modum influendi, neque etiam esset in genere causæ materialis, vt constat in quo ergo causæ genere Verbum influit verè in humanitatem? Fatendum itaque est, solum concurrere terminando humanitatem, quod quidem non est influere, nec causare, sed terminare seu complere substantialiter illam humanitatem loco substantiæ creatæ, quæ neque etiam influit, sed terminat, seu complet substantialiter naturam, vt resultet suppositum humanum completum.

Propter hoc ergo potissimum argumentum, quod ex mysterio Incarnationis desumitur, amplectenda nobis est tertia, & communis sententia Theologorum, & Philosophorum asserentium, suppositum creatum, licet includat naturam, addere tamen supra illum aliquid posituum realiter, vel ex natura rei distinctum ab ipsa natura.

Contra hanc communem sententiam nonnulla obijciuntur, quæ facile dissolues. Primò obijciuntur, quia suppositum humanum nihil aliud est, quàm materia, & anima rationalis vnita: hoc autem ipsum est humanitas, ergo non differunt homo, & humanitas. Ad hoc faciliè responderetur, negando maiorem.

Secundò obijciunt, quia vel ista substantia positiua est de essentia hominis, vel non. Si dicas primum; ergo Verbum non assumpsit totam essentiam humanam. Si secundum, ergo homo potest reperiri sine substantia positiua.

Respondeo, substantiam pertinere ad essentiam hominis, prout homo subsistens est; non verò ad essentiam hominis, prout homo est reduplicatiuè, quia vt sic reduplicat supra humanitatem, quæ est natura hominis, complexum enim ex humanitate, & substantia ab humanitate haberet esse hominem, & à substantia haberet esse suppositum. Adde humanitatem appellari naturam, & essentiam, quia est principium operandi; substantia verò non appellatur natura, sed terminus naturæ. Quare, licet requiratur ad hominem, non tamen requiritur, vt natura, seu essentia, sed vt terminus naturæ. Ad Argumentum ergo dicimus, Verbum non assumpsisse totam essentiam hominis subsistentis, prout subsistens est, sed hominis, prout homo est reduplicatiuè.

Obijciunt tertio, ergo humanitas Christi assumpta à Verbo est in statu violento, quia caret debita sibi perfectione connaturali.

Respondeo negando sequelam, quia licet humanitas Christi careat perfectione sibi debita, accipit tamen aliam longè excellentiorem, nempe substantiam Verbi, per quam suppleatur propria substantia. Ad violentiam autem requiritur ita carere bono debito ex vi propriæ virtutis causandi, vt nec formaliter, nec eminenter illud habeat. An verò humanitas Christi retineat appetitum innatum ad propriam substantiam? quæstio est de nomine. Nam si nomine

Tertia & communis Theologorum & Philosophorum.

18 Obiectio prima.

Obiectio secunda.

Dissoluitur.

19 Obiectio tertia. Respondetur.

An humanitas Christi retineat appetitum innatum.

cum ad pro-
priam substi-
tutionem.

mine appetitus, solum intelligas potentiam cum negatione, certum est, in humanitate Christi manere appetitum innatum ad propriam substitutionem, cum retineat potentiam cum negatione. Si vero nomine *appetitus*, intelligas potentiam cum negatione, non solum illius rei formaliter, ad quam est potentia, sed illius item eminenter habitus; tunc dicendum est, humanitatem Christi non manere cum illo appetitu, quia licet non habeat formaliter propriam substitutionem: habet tamen illam eminenter, quatenus terminatur per substitutionem Verbi infinite excellentiorem.

20
Dubium.

Discutitur.

Petes primum, utrum hac distinctio suppositi à natura reperiatur respectu omnis naturae substantialis creatae, & creabilis.

Respondeo, in primis ex mysterio Incarnationis habere distinctionem suppositi à natura irrationali, quia Verbum non solum assumpsit hypostaticè animam Christi, sed etiam eius corpus in triduo, & sanguinem etiam in triduo, ut infra videbimus. Quod in his naturis habeamus, semel dari substitutionem distinctam, non erit probabile fundamentum ad negandum hoc ipsum in aliis naturis irrationalibus: quare Theologi communiter concedunt, potuisse quamlibet naturam irrationalem assumi hypostaticè à Verbo.

21
Dubitatio de
Angelis.

De Angelis poterit esse maior dubitatio propter eorum maiorem perfectionem. Communior tamen sententia Theologorum de his etiam concedit habere substitutionem distinctam, ut docet Suarez *ubi supra*, sect. 3. an. 9. quia satis probabile est, potuisse assumi à Deo hypostaticè naturam Angelicam, sicut de facto assumpsit humanam; quod videtur insinuari à Paulo ad Hebr. 2. dicente, *nunquam Angelos apprehendit, sed semen Abrahae apprehendit*, ergo potuit naturam etiam Angelicam Deus assumere: alioquin non commendaretur ex hoc misericordia Dei erga semen Abrahae. Et confirmari potest exemplo animae rationalis separatae, quae licet spiritalis sit, adhuc subsistit per substitutionem distinctam ut infra videbimus, alioquin non potuisset in statu separationis manere unita hypostaticè Verbo. Denique ex his fit satis verisimile, nullam posse esse naturam substantialem, cui connaturale non sit terminari per substitutionem distinctam quia haec compositio ex natura, & substitutione non provenit naturae corporeae, eo quod sit corporea, cum etiam reperiatur in natura spiritali: nec etiam provenit naturae spiritali, eo quod sit spiritalis, cum reperiatur etiam in natura corporea, ergo provenit utriusque ex aliquo, in quo utraque convenit, quod nihil aliud videtur esse praeter rationem communem naturae substantialis creatae: praesertim, cum non videatur possibilis alius gradus substantiae perfectior supra gradum substantiae intellectualis, in quo sunt Angeli.

SECTIO III.

Quid sit substituentia: & quibus rebus competat?

22
Substituentia
quid.

Nnnulli in primis indicant, substitutionem esse aliquod accidens, inherens naturae. Qui modus dicendi facile impugnatur ex dictis. Primum, quia substituentia pertinet intrinsecè ad complementum hominis; sine substitutione enim

non est homo, sed humanitas: ergo substituentia est aliquid substantiale. Nam homo non est ens per accidens ex substitutione, & accidenti, sed ens per se ex mera substantia constitutum. Secundò, quia Verbum non unitur humanitati ad supplendum aliquod accidens illius: alioquin ex Verbo, & humanitate non resultaret ens per se, sed per accidens, praesupponeretur enim iam humanitas completa in suo esse substantiali.

Alij ita loquuntur de substitutione, ut insinuant, substitutionem esse ultimam individuationem naturae, per quam natura redditur hac determinata: Verum hac sententia facilius convincitur falsitatis. Primum, quia humanitas Christi prout condistincta à Verbo non est humanitas in communi, sed hac numero humanitas singularis, non enim assumpta est à Verbo humanitas in communi, sed singularis, & individua; ergo à se, & non à substitutione habet natura individuationem? Secundò, quia individuat, ut probauimus in Logica, non potest distingui realiter, vel ex natura rei à natura specifica: substituentia autem distinguitur saltem ex natura rei ab humanitate; ergo substituentia non est individuat, ut natura.

Tertiò dicunt alij, substitutionem esse ipsam naturam existentiam, subsistere enim nihil aliud est, quam existere per se, seu taliter existere; quare non est necesse multiplicare duplicem modum, cum possit natura per eundem modum existere, & subsistere.

Sed contra primum, quia existentia non distinguitur ab essentia, ut probavi in Metaphysica, substituentia autem distinguitur; ergo substituentia non est idem cum existentia naturae. Deinde, etiam si daremus, essentiam distingui ab existentia, adhuc non deberet concedi, esse eandem existentiam cum substitutione. Sicut in primo Physicorum diximus, etiam si existentia distingueretur ab essentia, adhuc materiam primam non existere per existentiam formae; utriusque enim eadem ferè est ratio, quia humanitas Christi non habet propriam substitutionem, & tamen habet propriam existentiam distinctam ab existentia Verbi, modò distinguas essentiam ab existentia, modò non; ergo. Probatur minor, quia humanitas Christi terminat actionem, qua producit à parte rei: productio autem debet terminari ad existentiam, ut probatum est dicto loco Physicorum; ergo humanitas Christi habet propriam existentiam, ad quam terminari possit illa productio.

Alias sententias refert, & impugnat Suarez *ubi supra*, sect. 4. quibus omissis, cum communi dicendum est, substitutionem esse aliquam entitatem substantialem distinctam, tam à natura, quam ab existentia naturae, per quam formaliter completur natura in ratione suppositi, seu substitutionis.

Petes, quis sit effectus formalis, qui communicatur naturae, ab hoc modo substitutionis.

Difficilis sanè quaestio, & in qua aliqui recentiores difficultati cedunt, & in nulla sententia quietem inveniunt; pendet tamen ex hoc quidquid de substitutione, in sequentibus dicendum est.

Franciscus Suarez, quem plures sequuntur, duplicem assignat formalem effectum substitutionis. Primus est, reddere naturam independentem à subiecto. Secundus est, reddere subiectum incommuni

23

24

25

28

communicabile alteri ita tamen, ut aliquando solum tribuat primum effectum sine secundo, nam in eorum sententia materia prima habet propriam subsistentiam, quia est independens à subiecto, licet non sit incommunicabilis, quod idem à fortiori concedunt de anima rationali, ut videbimus sectione sequenti.

Secundo dicunt, formas materiales non habere propriam subsistentiam, quia nec sunt incommunicabiles, nec independentes à subiecto; addunt tamen, formam materialem habere quandam modum posituum inexistentiæ, per quem completur subsistentia totius. nam ex subsistentia partiali materiæ, & ex inexistentiæ formæ resultat subsistentia totius. In homine verò, quia utraque pars compositi subsistit per subsistentiam partialem, ideo ex subsistentiis partialibus anime rationalis & materiæ, resultat integra subsistentia hominis.

Tertio dicunt, subsistentiam materiæ, & subsistentiam, vel inexistentiæ formæ vniri inter se non minus, quam ipsam materiam, & formam, quia non minus ex illo duplici modo subsistentiæ resultat vna subsistentia per se, per quam subsistat totus equus, vel homo, quam ex ipsa materiæ, & formæ, resultat totum compositum. Quare sicut ad vnitatem essentiæ requiritur vnio inter materiam, & formam; ita ad vnitatem subsistentiæ requiritur vnio vtriusque modi subsistentiæ.

Addunt nonnulli, non solum materiam, & formam habere singulos modos subsistentiæ, vel inexistentiæ, sed etiam ipsam vnionem substantialem materiæ, & formæ habere alium modum sibi peculiarem subsistentiæ, vel inexistentiæ. Tum quia si conceditur vnus peculiaris modus formæ materiæ, licet dependeat à subiecto, non est, cur negetur alius vnioni; cum sit etiam substantialis. Tum etiam quia per solas subsistentias parciales materiæ, & formæ, non subsistit humanitas: nam materia, & forma solæ non sunt humanitas: imò si verbum solum assumeret materiam, & formam rationalem, non assumpsisset humanitatem, ergo debuit assumere etiam hypostaticè vnionem materiæ, & formæ; ergo vnio in reliquis hominibus subsistit per suum peculiarem modum, qui potuerit suppleri à Verbo assumente humanitatem Christi. De hoc tamen dicemus infra sectione 5.

Alij dicunt, effectum formalem subsistentiæ esse reddere subiectum existens per se, id est, ita ut non indigeat consortio alterius: ex quo inferunt, materiam primam non habere propriam subsistentiam, quia semper indiget consortio formæ; animam verò rationalem, tam intra, quam extra compositum, habere propriam subsistentiam, quia non indiget consortio corporis. Denique dicunt, totum compositum habere vnicam subsistentiam simplicem. Addunt verò nonnulli, hominem subsistere sola subsistentia animæ rationalis, quam eandem retinet anima, quando separatur à corpore. Ego meam sententiam explico per sequentes conclusiones.

Dico primò, non est effectus formalis proprius subsistentiæ, præcisè reddere rem independenter à subiecto. Hanc docet Vazq. in præsent. disp. 32. & probat primò, ex eo quod apud omnes Patres, & Theologos antiquos idem valeat semper sub-

sistentia, quòd hypostasis, seu suppositum: sed effectus formalis supposititalitatis, seu personalitatis non est reddere naturam independentem à subiecto, nemo enim dixit, materiam primam esse suppositum, vel animam rationalem esse suppositum, aut personam, licet neutra dependeat à subiecto; ergo effectus formalis subsistentiæ non est, quòd res sit independens à subiecto, sed quòd res subsistens existat per se, & incommunicabiliter.

Verum hæc ratio magnam vim ponit in vocibus: quare facile responderent aduersarij: subsistentiam, quæ communiter conuertitur, cum personalitate, seu supposititalitate, esse subsistentiam totalem; non verò subsistentiam partialem: qualis est subsistentia materiæ, hæc enim non reddit subiectum incommunicabile, sed solum independens à subiecto. Sicut etiam anima rationalis separata est verè subsistens, & tamen non dicitur persona, ex eo, quod non est natura completa.

Secundò probatur, quia humanitas Christi retinet eandem independentiam à subiecto, quam haberet, etiamsi non assumeretur à Verbo. nam licet dependeat à Verbo, ut à termino; non tamen dependet ab illo ut à subiecto, & tamen non retinet propriam subsistentiam; ergo illud, quod accipit natura à propria subsistentia, non est independentia à subiecto, sed aliquid aliud.

Confirmatur, quia, ut vidimus in superioribus, non habemus aliud vestigium ad concedendum modum distinctum subsistentiæ, præterquam ex mysterio Incarnationis, ubi videmus humanitati deesse propriam subsistentiam. Sed Patres & Concilia non ideo negarunt humanitati Christi propriam subsistentiam, quia non haberet independentiam à subiecto sed quia non haberet incommunicabilitatem, & modum existendi per se; ergo Patres non agnouerunt prouenire à propria subsistentia independentiam à subiecto, sed modum existendi per se incommunicabiliter; ergo non est, cur concedamus aliud genus subsistentiæ, à quo habeat natura modum existendi independentem à subiecto. Satis superque erit defendere illam subsistentiam, quam ex mysterio Incarnationis colligimus.

Sed neque hæc ratio est efficax, quia ex eo quod humanitas Christi absque propria subsistentia maneat adhuc independens à subiecto, non arguitur, illam dependentiam non posse prouenire à subsistentia, habet enim humanitas in Christo subsistentiam Verbi loco propriæ, supplementem, quod debebat dare propriam, atque adeo à subsistentia Verbi potuit prouenire illa independentia à subiecto; quæ debuisset prouenire à subsistentia propriâ: ad hoc enim subrogata fuit subsistentia Verbi, ut sustentaret naturam humanam, deficiente subsistentia propriâ.

Melius ergo probatur conclusio, quia etiâ ablata propria subsistentia, manet res independens à subiecto; ergo hanc independentiam habet res aliunde, quam à subsistentia. Antecedens probatur, quia ex eo præcisè, quòd materia, vel anima rationalis terminet actionem creatiuam, intelligitur independens à subiecto: creatio autem non est subsistentia, sed productio; ergo antecederet ad subsistentiam intelligitur res independens à subiecto.

Dico secundò, effectus formalis propriæ subsistentiæ est, reddere naturam subsistentem, seu terminatam in se sola, & existentem per se & non

in

in alio. Hoc sequitur ex præcedentibus, & probatur ex ipsa vocis significatione; subsistere enim aliquem apud Latinos est ita sistere, ut non progrediatur ulterius, quare subsistere in se idem erit, quod in se sistere, seu in se terminari; ergo hæc terminatio, & negatio communicationis est potissimum, & primarius effectus subsistentiæ, quæ ideo appellatur perfectas, seu personalitas, quia facit naturam existere per se; existere autem per se, idem est, quod non existere in alio, ut constat ex ipsis terminis.

Ep. Diac.
Natura per
se existens
qua.

Confirmarique potest ex Epiphanio Diacono in VII. Synodo generali, *actione 6. tom. 3. post medium*, ubi dicit, naturam per se existentem esse illam, *qua non indiget altera, ut subsistat*: in quibus verbis pro eadem videtur accipere, *per se existere, seu subsistere, & non indigere altera natura*, quod est, non indigere communicatione cum altera natura, ut per se existat; quia nimirum natura substantialis à se ipsa habet subsistentiam propriam, per quam subsistat, absque consortio alterius naturæ.

33
Obiectio con-
tra præfatam
conclusionem.

Contra hanc conclusionem, antequam ulterius progrediamur, oportet aliquid obicere, quo ipsius sensus magis declaratur: nondum enim bene videtur explicari effectus formalis subsistentiæ propriæ per illam terminationem, qua natura existit per se, & non in alio. Quia triplex communicatio potest intelligi, quæ per subsistentiam impediatur in natura substantiali. Prima est, in ordine ad subiectum aliquod, à quo sustentetur in genere causæ materialis; & quidem hæc communicatio non videtur impediri in natura substantiali à subsistentia propria, quia forma substantialis materialis, licet in composito subsistat, adhuc pendet à materia sustentante ipsam in genere causæ materialis; forma verò rationalis, & ipsa materia prima, quæ non dependent à subiecto sustentante, hanc independentiam habent à se ipsis, etiam antecedenter ad omnem subsistentiam propriam, vel alienam; ergo non accipiunt hoc à subsistentia, nulla enim forma intrinseca ordinatur ad dandum subiecto illum effectum formalem, quem subiectum iam prius habet ex propria entitate.

Secunda communicatio excogitari potest in ordine ad alias partes, cum quibus uniatur. Et quidem nec hæc communicatio videtur impediri per subsistentiam propriam; nam vel loquimur de substantia partiali, qualis est materia, vel forma rationalis, & hæc quidem substantiæ partiales, adhuc quando subsistunt in composito communicantur, & uniuntur aliis compartibus: vel loquimur de substantia, & natura completa, qualis est humanitas, vel natura Angeli, & hæc antecedenter etiam ad subsistentiam propriam, vel alienam, habent ex propria entitate eiusmodi incommunicabilitatem, cum non possit una natura Angeli uniri cum alia, nec una humanitas cum alia.

34

Tertia denique communicatio esse posset in ordine ad suppositum, vel subsistentiam alienam à qua natura sustentetur, quam communicationem impedit subsistentia propria reddens naturam incommunicabilem alieno supposito; ideo enim humanitas Christi caret subsistentia propria, quia non habet illam incommunicabilitatem,

sed potius communicatur alieno supposito verbi, atque adeo per negationem potissimum huius communicationis explicant aliqui effectum formalem subsistentiæ propriæ. Sed, ut verum fatear, nunquam satis possum intelligere, quomodo possit hic esse primarius effectus formalis subsistentiæ propriæ: fateor ego quidem, prouenire formaliter à subsistentia propria hanc in communicationem naturæ cum alieno supposito. Videtur tamen omnino intelligenda quidditas subsistentiæ in ordine ad aliquam aliam perfectionem quam formaliter tribuat subiecto, & ex qua oriatur illa incommunicabilitas, alioquin frustra videretur esse hæc entitas, quæ appellatur subsistentia; sicut si diceret, frigiditatem dari subiecto ad hoc solum, ut impediatur calorem, & calorem ad hoc solum, ut impediatur frigiditatem, sanè viderentur frustra esse illæ qualitates, nam si illæ non essent possibiles, subiectum eodem modo esset perfectum, absque illis, cum absque illis haberet impedimentum frigoris, & caloris: nunc autem non sunt frustra, quia calor, v. g. dat subiecto aliquam perfectionem requisitam in ordine ad bene operandum, ad quam perfectionem consequitur impedire frigus, & frigus etiam dat aliquam aliam perfectionem, ad quam consequitur impedire calorem. Sic etiam si subsistentia propria solum daret impedire alienam, videretur frustra esse in rerum natura, nam inquiri, ad quid requiritur hæc subsistentia? Dicis, ad impediendam aliam. Rursus peto, illa alia ad quid est? Dicis, ad impediendam hanc; ergo utraque est frustra. Si enim utraque esset impossibilis, natura esset æquè perfecta, cum esset in capax utriusque: nunc autem non est frustra, quia naturæ secundum se deest aliqua perfectio positiua requisita ad bene operandum, vel ad aliquid aliud, quam perfectionem tribuit formaliter subsistentia propria, & ideo complet naturam secundum se incompletam, & ad hanc perfectionem consequitur impedire subsistentiam alienam, sicut ad esse album, consequitur impedire nigredinem, vel ad actum amoris consequitur impedire actum odij, cum tamen non sit tota essentia albedinis, vel amoris impedire solum nigredinem, vel odium.

Difficultas huius obiectionis coget nos ad declarandum magis effectum formalem subsistentiæ propriæ, qui quidem videtur mihi colligendus à contrario ex natura accidentis; cum enim subsistentia sit propria naturæ substantialis, videndum est, quid sit proprium accidentis, ut ex modo contrario essendi colligamus, quid sit subsistere.

Est autem proprium accidentis esse in alio, ut constat ex communi definitione ab omnibus tradita, qui ens in communi diuidunt in ens per se, & ens in alio: ita ut alio sit propria differentia accidentis; per se verò sit propria differentia substantiæ: quid verò intelligatur per esse in alio, constat ex natura, & quidditate accidentis; quod ideo dicitur accidens, quia accidit, seu aduenit illi cui constituto in suo esse completo: nam licet forma substantialis adueniat materiæ, & unio utriusque, non dicuntur tamen esse in alio, quia materia absque forma nondum est aliud, nec hoc aliquid, sed entitas partialis, & incompleta, sicut materia etiam, & forma absque unione nondum

35

Proprium accidentis quod

36
Incommuni-
catione pre-
sentatur, quod
est proprium
substantiæ

nondum sunt aliud, & hoc aliquid, sed entitates incomplete exigentes unionem, ut faciant totum; at vero albedo aduenit homini, qui est aliud, & ens totale completum: est ergo proprium accidentis esse in alio, hoc est, inniti alio ente completo, sine quo non potest naturaliter esse, & ideo dicitur non subsistere, sed adiacere alteri. Substantia ergo contra hoc habet proprium, quod scilicet non sit in alio, sed per se; hoc est, quod non indigeat alieno fulcimento, vel sustentaculo, sed se ipsam sustineat in se, quod est proprie subsistere in se. Omnis enim forma siue substantialis, siue accidentalis videtur indigere aliquo sustentaculo, quo sustentetur, & quod ab illa forma denominetur, ita ut natura, vel forma substantialis, vel accidentalis tota sit *in quo*, & exigit sustentaculum, quod sustentans illam sit *quod*, & denominetur *ut quod*. Hæc tamen est differentia, quod forma accidentalis propter suam debilitatem exigit sustentari, & fulciri ab alio: at vero natura substantialis propter suam perfectionem non indiget hoc, sed sustentat seipsam, quia à se ipsa habet per emanationem sustentaculum illud, quo absque alterius auxilio sustentetur, & ideo dicitur sustentari in se, & esse per se, & subsistere in se, quia licet sustentaculum, seu substantia sit aliquid superadditum; est tamen proprium ipsius naturæ substantialis, & per quod ipsa natura se ipsam sustentat. Itaque effectus formalis primarius substantiæ propriæ est aliquid positium, scilicet perficere, & complere naturam substantialem, quæ secundum se erat incompleta, & exiebat sustentaculum, cui innitatur, sicut accidens exigit illud, licet non cum eadem imperfectione, quia accidens ut diximus, exigit sustentaculum alienum, & natura substantialis exigit proprium, & ideo dicitur sustentare seipsam, & subsistere in se per substantiam propriam. Qui effectus formalis colligitur ex mysterio Incarnationis, tum quia ex ipso habemus, substantiam esse in homine aliquid superadditum, tum quia natura indiget ad suam perfectionem, & complementum in substantia; nec apparet, quam aliam perfectionem accipere possit ab illa entitate superaddita, nisi id, quod diximus, tum etiam, quia ex eodem mysterio colligimus, substantiam esse id, quod homo dicit in recto, humanitatem vero in obliquo, ut probabimus infra, *diff. 13. sect. 3.* atque adeo substantiam esse id, quod sustentat naturam, & subrogatur loco subiecti sustentantis formam accidentalem; cum non minus denominetur suppositum homo à natura substantia, quam sustentat, quam homo denominetur albus ab albedine, quam sustentat.

Ex hoc effectu formali positio nascitur etiam incommunicabilitas, quam natura habet ex substantia. Et quidem fateor, aliquam esse incommunicabilitatem adeo essentialem naturæ substantiali, ut non indigeat modo superaddito ad illam habendam, quia natura Angelis, v.g. per suam essentiam, & antecedenter ad omnem substantiam videtur habere reputantiam interinsecam, ut uniatur cum natura alterius Angeli immediate, sicut ex una, etiam anima rationalis ex se non potest uniri cum alia. Provenire tamen potest à substantia ne-

Card. de Lugo de Incarnat.

gatio illius communicationis, quæ seclusa substantia, posset saltem diuinitus esse, v.g. posset humanitas seclusa substantia propria saltem diuinitus communicari alieno supposito: posset materia prima, etiam dum est sub una forma, uniri diuinitus cum alia forma substantia. Substantia verò propria adueniens impedit has communicationes, & ideo dicitur terminus ultimus naturæ, quia sigillat illam, & quasi muro circumdat, ne ipsi pateat exitus ad aliam substantiam, nec nulli substantiæ pateat aditus ad ipsam, prout in sequentibus magis explicabitur. Nunc iam ad obiectionem principalem supra positam, & dictis respondendum est, effectum formalem primarium substantiæ propriæ non esse negationem communicationis, sed aliquam perfectionem positivam, scilicet complere substantialiter naturam ad hoc, ut sit sustentata in se, & habeat fulcimentum aliquod intrinsecum proprium, quo se sustineat, sicut accidens sustentatur ab alio: ex quo sustentaculo proprium oritur negatio illa communicationis, quam à se ipsa, & seclusa substantia propria nondum proximè habebat naturæ, ut mox explicabitur.

Hinc inferitur Primò, substantiam propriam debere toti naturæ substantialem completæ, seu illi, quæ per se existere potest. Cum enim subsistere sit esse per se: natura autem completa sit, quæ existit per se potius, quam eius partes, quæ in rigore loquendo, non existant per se, consequens est, ut substantia magis debeatur toti naturæ, quam eius partibus. Quod explicari potest ex supradictis, considerando id, quod proprium est accidentis, & ratione cuius accidens non subsistit, scilicet quia est ens in alio, hoc est, ens alterius, ens non suum, sed alienum, in quo sensu dicunt Philosophi, accidens non esse ens, sed entis ens, & quod eius esse est inesse quia totum, quod est, alterius est: substantia autem contra debet esse ens sui ipsius, non alterius: quod licet aliquo modo competat partibus substantiæ, quatenus componunt substantiam, atque ita partialiter sunt per se, id est, sunt partes illius entis, quod est per se singulæ tamen partes non sunt, proprie, & in rigore loquendo per se, nec ens suum, sed alterius, scilicet totius compositi, cuius sunt, quidquid sunt differunt tamen ab accidenti in eo, quod componunt intrinsecè illud ens, quod est per se simpliciter, & ideo habent entitatem substantialem partialem, non tamen substantiam singulæ secundum se, sed partialiter, hoc est, sunt partes entis totalis, quod proprie subsistit: ideo substantia dici solet ultimus terminus naturæ; quia supponit naturam iam completam in ratione naturæ, cui sic completa adueniat: si enim competeret singulis partibus naturæ secundum se, non esset ultimus terminus, imò nec terminus naturæ, quia terminus debet ultimo loco aduenire: substantia autem tunc non adueniret ultimo loco, supponeretur enim materia prima cum sua substantia, & forma cum substantia; quare magis terminaretur materia per aduentum formæ, quam per aduentum substantiæ. Si ergo substantia terminat naturam, ideo est, quia inuenit iam naturam completam omnino in ratione naturæ, & solum exigentem substantiam per quam ultimo terminetur, & compleatur in ratione substantis.

Obiectioni
supra posita
occurritur.

37
Itatio pri-
ma.

Accidens
quid.

38

Illatio secun-
da.

Infero secundò materiam primam non habere propriam subsistentiam, quia materia prima non habet incommunicabilitatem substantialem, nec perfectitatem, quæ communicatur à subsistentia ut vidimus, sed existit, & subsistit in alio, nempe in composito. Nec formam etiam materialem habere propriam subsistentiam ob eandem rationem: in quo licet conveniat etiam Suarez: ponit tamen in forma quandam peculiarem modum substantialem inexistentiæ, ex quo, & subsistentiæ materiæ componatur subsistentia totius, ut vidimus. Ceterum iste modus existentiæ impertinens omnino est: nam vel est ad reddendam formam dependentem à subiecto, vel ad reddendam independentem. Non quidem ad secundum, quia forma materialis non est independentem à subiecto, sed neque ad reddendam illam dependentem: forma enim equi dependet à subiecto per causalitatem materialem, quæ non distinguitur ab actione generatiua, ut dixi in secundo physiconum. Ad quid ergo requiritur ille modus existentiæ.

39

Illatio ter-
tia.

Inferò tertio animam rationalem, dum est in corpore non habere propriam subsistentiam, sed terminari per subsistentiam totius; quia dum est in corpore, non est per se, sed communicata corpori subsistens in homine; quare licet possit esse per se, & connaturaliter extra corpus in statu separationis; ceterum dum est intra corpus non postulat peculiarem subsistentiam. At verò quando separatur sicut accipit novum statum & modum essendi: sic etiam tunc accipit novum modum subsistentiæ spiritualem, & sibi proportionatum, quia tunc incipit connaturaliter esse per se, & ideo anima Christi in triduo potuit terminare unionem hypostaticam Verbi, quia Verbum supplebat tunc subsistentiam, quam anima deberet habere in statu separationis; sicut Verbum etiam supplet nunc subsistentiam, non quidem animæ, sed totius compositi, per quam deberent terminari materia, & forma in composito.

40

Adverten-
dum.

Nec mirum esse debet, quòd eadem anima aliquando habeat propriam subsistentiam, aliquando etiam connaturaliter illa careat; quia cum anima rationalis connaturaliter habeat duplicem statum, alterum separationis, alterum coniunctionis ad corpus, consequens etiam est ut in statu separationis, sicut naturaliter est per se, & sine alio, sic etiam connaturaliter postulet tunc perfectitatem, subsistentiam in statu verò coniunctionis in quo connaturaliter est cum alio; connaturaliter etiam careat modo perfectitatis, & substantiæ, termineturque per subsistentiam totius hominis, homo enim est, in quo est anima, & qui subsistit, & est per se.

Adverte tamen animam etiam in statu separationis, non appellari suppositum, nec personam, quia licet habeat propriam subsistentiam, non tamen habet naturam rationalem completam & integram, quæ requiritur ad denominationem personæ; sicut ad denominationem suppositi requiritur natura aliqua subsistens integra, & completa.

41

Illatio quar-
ta.

Infero quartò tam materiam, quam formam substantialem, dum sunt in composito, terminari immediatè per subsistentiam totius compositi, à qua licet singulæ partes non accipiant subsisto-

re propriè, habent tamen subsistere partialiter in illo composito, atque adeò redduntur incommunicabiles alteri composito. Et quidem, ut ego opinor, accipiunt à subsistentia, non possunt etiam diuinitus vniri aliis compartibus extra illud compositum, in quo ita ut licet diuinitus non repugnet, subsistunt, eandem materiam habere simul duas formas substantiales, vel eandem formam substantialem informare simul duplicem materiam: dum tamen materia, vel forma subsistit in hoc composito, videtur id omnino repugnare: nam repugnantia illa naturalis, quam forma, v. g. habet informandi simul duplicem materiam, habetur omnino antecedenter ad subsistentiam, quia eo ipso, quòd sit vnita substantialem forma huic materiæ, repugnat illi informare aliam materiam; ergo illam incommunicabilitatem naturalem non accipit à subsistentia. Restat ergo, quòd accipiat aliam incommunicabilitatem maiorem, scilicet essentialem: nam eo ipso, quòd terminatur per subsistentiam huius compositi, subsistit partialiter in hoc composito, hoc est, terminatur, & cogitur siltere intra hoc compositum, ne egrediatur extra illud, quia sicut totum compositum per subsistentiam habet non esse ens alterius, sed sui ipsius, ut vidimus; sic eius partes per eandem subsistentiam habent, quòd non sint alterius compositi, sed solum illius, in quo subsistunt; si enim partes essent etiam partes alterius compositi, iam ipsum etiam totum esset aliquo modo ens alterius compositi; cum esse compositi non sit aliud, quam esse suarum partium. ergo sicut compositum per subsistentiam propriam impeditur, ne sit alterius: sic etiam partes impediuntur per eandem subsistentiam: non possunt autem accipere solum impedimentum seu repugnantiam naturalem, quam iam habebant ab ipsa vnione antecedenter ad subsistentiam; ergo accipiunt impedimentum etiam, & repugnantiam in ordine ad potentiam Dei absolutam.

Infero quintò, totum compositum subsistere per subsistentiam simplicem, & indiuisibilem. Nam licet subsistentia equi, v. g. vel hominis sit diuisibilis in partes integrantes secundum extensionem, ut mox videbimus; non est tamen diuisibilis in subsistentias partiales, quarum altera correspondeat materiæ, & altera formæ, cum enim compositum sit, quòd subsistit, & est per se, ipsi soli per modum totius debetur subsistentia propria per quam eandem terminetur totum compositum secundum utramque partem. Nec sunt multiplicandæ entitates absque necessitate, neque ex mysterio Incarnationis colligi potest subsistentia illa composita in aliis hominibus.

Inferò sextò naturam diuinam, prout prescindit à tribus subsistentiis relationis diuinarum personarum, non habere aliam subsistentiam absolutam, & communem realiter tribus Personis. Hæc illatio est contra P. Suarez 1. tom. in 3. part. diffus. 1. sect. 3. quem plures sequuntur docentes dari in Deo subsistentiam absolutam, & communem per quam natura diuina perfectissimè est subsistens, licet non constituatur per illam subsistentiam in ratione personæ, vel suppositi; suppositum enim, & persona supra subsistentiam addit incommunicabilitatem; subsistentia verò solum affert hanc perfectionem, quod

42
Illatio quin-
*ta.*43
Illatio sexta.

P. Suarez.

res subsistens non dependeat à subiecto sustentante: hoc autem non habet natura diuina à personis, sed à seipsa.

Verius tamen dicitur, non dari in Deo illam subsistentiam absolutam antecedenter ad personalitates relatiuas, quod cum aliis probat latè Valquez 2. tom. in 1. part. disputat. 125. & in presentis disputat. 27. Nunquam enim in Conciliis, aut Patribus distinguitur subsistentia naturæ intellectualis à personalitate, neque ex mysterio Incarnationis, ex quo agnouimus, subsistentiam, & personalitatem naturæ superadditam, habemus aliquod indicium ad distinguendam subsistentiam à personalitate; imò potius habemus fundamentum ad eas nullo modo distinguendas: nam sicut in humanitate Christi propter vnionem cum Verbo defuit personalitas propria, sic defuit subsistentia propria, quæ nihil aliud erat, quàm personalitas. Quod si illa independentia à subiecto, quam natura diuina habet de se, facit, quod de se sit subsistens, prout condistinguitur à personalitatibus; eadem ratione dicendum esset, naturam humanam, quæ prout condistinguitur à propria personalitate est etiam independentia à subiecto, esse subsistentem antecedenter ad personalitatem, atque adeo humanitatem Christi, quæ antecedenter ad vnionem cum Verbo est de se independentia à subiecto, esse iam subsistentem de se, licet nondum sit persona, & per consequens non subsistere solum per subsistentiam Verbi, quod dici non potest. Denique ipsa etiam natura diuina, prout ratione distincta ab illa subsistentia absoluta, quæ ab aduersariis ponitur, iam est de se independentia ab omni subiecto; ergo prout condistinguitur ab illa subsistentia esset iam subsistens.

Melius ergo dicitur consequenter ad supradicta naturam diuinam subsistere solum per tres subsistentias, seu personalitates relatiuas, à quibus accipit illum effectum formalem supra explicatum, scilicet, quod per illas natura diuina sustentat seipsam, & complet substantialiter seipsam, ita ut non indigeat alio, cui innitatur, & cuius sit id, quod est, sed sit sui ipsius, quam perfectionem formaliter accipit natura diuina à singulis personalitatibus.

Dices, natura diuina prout condistinguitur à personalitatibus, est de se omnino incommunicabilis alteri supposito distincto, & incapax essendi in alio; ergo non potest eum effectum formalem accipere à personalitate virtualiter superaddita.

Respondeo, in primis hoc argumentum probare naturam diuinam, ut distinctam virtualiter à personalitatibus relatiuis, esse non solum subsistentem, sed etiam personam, quia cuiusque effectus formalis assignetur personalitati, videtur iam reperiri in natura diuina secundum se. Omnes ergo debemus respondere, naturam diuinam, prout condistinguitur virtualiter à personalitatibus, habere quidem eam perfectionem, & eum effectum formalem radicaliter, non formaliter; quia sicut omnipotentia, prout condistinguitur ratione nostra à scientia, non est incapax ignorantie, quia licet prout sic non includat formaliter scientiam, habet tamen essentialem connexionem cum scientia, & ideo habet radicalem repugnantiam essentiali.

Card. de Lugo de Incarnat.

tialem cum ignorantia; & sicut scientia prout condistinguitur ratione ab immensitate, adhuc est incapax mutationis localis, quia licet prout sic non sit formaliter immensa; est tamen immensa radicaliter propter necessariam connexionem, quam habet cum immensitate; sic natura diuina, prout condistinguitur virtualiter à personalitatibus, habet incommunicabilitatem omnimodam in ordine ad suppositum alienum quia licet prout sic non sit formaliter subsistens, nec persona, est tamen hoc radicaliter propter necessariam connexionem identitatis cum personalitatibus. Vnde sicut licet scientia in se incapax mutationis localis sit, potest nihilominus accipere ab immensitate illum effectum formalem immensum, & sicut omnipotentia in se incapax ignorantie potest à scientia accipere formaliter esse omniscientem, sic natura diuina in se incommunicabilis alteri potest accipere à personalitatibus secundum identitatis illum effectum formalem subsistentis, quem in se formaliter non habebat, licet propter necessariam connexionem, quam cum illis habebat, esset de se incommunicabilis; hæc enim incommunicabilitas potest prouenire, non solum à subsistentia formali, sed etiam à radicali hoc est à necessaria & essentiali connexionem cum subsistentia propria.

Infero septimò, Verbum diuinum assumptisse humanitatem Christi per modum totius, terminando tamen utramque partem; sicut utraque pars terminari deberet per propriam subsistentiam: in triduo verò vnitum fuit Verbum animæ separatæ, quia anima separata deberet etiam habere propriam subsistentiam. Ac denique in triduo vnitum fuit Verbum cadaueri, non quidem soli materiæ, nec soli formæ, sed utrique simul, quia utraque simul deberet per modum totius habere propriam subsistentiam. Porro cadauer assumptum fuisse à Verbo non solum ratione materiæ, sed ratione totius compositi, docet Suarez in presentis disputat. 14. sect. 2. in fine. An verò subsistentia Verbi terminauerit etiam immediatè vnionem materiæ cum forma, videbimus sect. 5.

SECTIO IV.

Proponuntur, & dissoluntur obiectiones contra doctrinam præcedentem.

Prima obiectio est, ad probandum, subsistentiam compositi non esse simplicem, quia idem modus non potest afficere duplex subiectum, præsertim in composito humano, ubi forma est spiritalis: nam subsistentia hominis, vel est materialis, vel spiritalis; si materialis, non potest terminare animam; si spiritalis non poterit terminare corpus.

Respondeo, posse bene materiam, & formam modificari per eundem simplicem modum, sicut diximus in primò Physicorum, materiam, & formam vni eadem simplici vnione. Deinde dicendum est subsistentiam hominis esse materiale, quia dependet à subiecto quanto; prout in simili diximus in prædicto loco, vnionem hominis esse materiale ob eandem rationem: nec est inconueniens, animam rationalem dum est in corpore, & materializatur à corpore, sicut vnitur

45

Illatio septima.

Suarez.

46

Obiectio prima.

Soluitur.

vnitur per vnionem materialem, ita terminari per substantiam materialem.

47
Obiectio se-
cunda.

Secunda obiectio est ad probandum effectum formalem substantiæ non esse incommunicabilitatem, quia licet materia prima non habeat propriam substantiam, afficitur tamen immediate a substantia totius, & ab ea accipit effectum formalem subsistendi, & tamen materia prima non redditur incommunicabilis, cum actu communicetur formæ; ergo subsistere, & effectus formalis substantiæ non est existere incommunicabiliter. Quod idem argumentum potest fieri de forma.

Diluitur.

Respondeo, substantiam non dare incommunicabilitatem, nisi illi subiecto, cuius substantia est, substantia autem totius, non est substantia materiæ secundum se, nec formæ secundum se, sed compositi: quare non dat incommunicabilitatem materiæ, nec formæ, sed composito: quia tota essentia huius substantiæ est, impedire formaliter communicationem huius compositi. Singulis autem partibus compositis non impedit communicationem inter se, sed materiæ, v. g. dat, quod dum est cum hac forma, non possit communicari alteri, & formæ etiam dat, quod dum est cum hac materia, non possit communicari alteri; quia vtrique dat subsistere non in se, sed in illo composito, id est, terminari, & sistere in illo composito, ita ut non progrediatur ulterius.

48
Ensis.

Dices ergo absolute, substantia nec reddit materiam substantem, nec formam substantem, quia subsistere est per se existere. Quem ergo effectum formalem dat substantia materiæ, siquidem illam modificat.

Præcluditur.
Duo modi
subsistendi.

Respondeo, dupliciter posse aliquid subsistere: nempe vel per se, vel in alio. Primo modo subsistit Angelus, quatenus per suam substantiam terminatur in seipso. Secundo modo subsistit materia, non quidem in se, sed in composito, quia non terminatur in se, sed in toto composito: & hunc secundum modum subsistendi accipit materia a substantia totius. Oportet autem maxime distinguere hos duos modos subsistendi, quia diversissimi sunt, nec conveniunt vniuocè in ratione subsistendi, ex ipsorum verò distinctione facile dissolues plures æquiuationes quæ possunt occurrere in hac materia.

49
Aduertendum.

Ex quo obiter animaduertes, animam rationalem diuerso modo subsistere intra corpus, vel extra: nam licet quando est intra compositum, afficiatur immediate a substantia totius, non tamen accipi illum effectum formalem, quem habet postea a propria substantia, quando separatur, quia quando est separata, habet subsistere in seipsa, quando verò est intra compositum, non subsistit in se, sed quasi in alio, nempe in composito, qui modus subsistendi, est diuersissimus, ut prædixi, imò oppositus cum priori.

Effugitur.

Dices ergo, anima Christi Domini non subsistebat eodem modo in triduo, ac nunc in cælo, quia modò subsistit intra corpus; tunc verò per se sine corpore; ergo diuerso modo vniebatur Verbo in triduo, ac antea, ad participandum aliud genus subsistendi, ergo non retinuit eandem vnionem, quam antea habebat.

Respondeo admittendo intentum; nam licet in neutro casu anima Christi subsisteret per se, & in se, ut postea dicemus; diuerso tamen modo subsistebat in triduo, quam antea, quia in triduo ita participabat substantiam Verbi, ut ex vi illius impederetur communicatio ipsius anime cum materia; sicut hæc communicatio impeditur in aliis animabus per propriam earum substantiam. At verò intra corpus subsistebat anima Christi sine hac incommunicatione. Quare quando dicitur, animam Christi in triduo mansisse vnitam Verbo, non debet intelligi, quod perseverauerit eadem numero vnio, sed illa, vel alia, ut bene aduertit Valquez in præfati disput. 37. numer. 61. contra Suarez ibidem disput. 17. sect. 1. post primam conclusionem.

Tertia obiectio est ad idem intentum, quia humanitas Christi, licet careat propria substantia, verò tamen subsistit per substantiam Verbi, & tamen non redditur incommunicabilis, cum actu communicetur ipsi Verbo; ergo incommunicabilitas non est effectus formalis substantiæ. Probatur consequentia, quia substantia Verbi præstat humanitati, quod præstaret propria substantia, si adesset; sed substantia Verbi non dat humanitati incommunicabilitatem; ergo nec substantia propria daret humanitati hanc incommunicabilitatem, sed alium effectum formalem.

Respondeo, humanitatem Christi Domini non subsistere per substantiam Verbi eodem modo, quo subsisteret, per propriam substantiam, tunc enim subsisteret in se, & per se; nunc autem subsistit in alio, & cum alio. Quare, sicut supra diximus, animam rationalem non subsistere eodem modo intra compositum, & extrâ; sic etiam similiter dicendum est de humanitate Christi, quæ quidem subsistit in persona diuina per modum partis componentis illum compositum resiliens ex Verbo, & humanitate: quare non accipit a Verbo omnimodam incommunicationem, sed solum accipit hoc, quod est non communicari alteri, dum est in illo composito, quia terminatur non in se sed in illo composito, sicut supra diximus, materiam primam accipere a substantia, non incommunicationem simpliciter, sed non communicari alteri, dum est in illo composito. Ex quo fit, non esse verum in omni rigore, quod natura humana Christi accipiat a substantia Verbi omne id, quod haberet a propria substantia, quamuis reuera subsistat per substantiam Verbi.

Quarta obiectio fit quia Verbum diuinum eodem modo subsistit post assumptam humanitatem, ac antea: sed post assumptam humanitatem non subsistit per se, & cum incommunicatione, communicatur enim humanitati; ergo existentia per se cum incommunicatione non est effectus formalis substantiæ propriæ.

Respondeo, effectum formalem substantiæ non esse, quod res subsistens non vniatur alteri villo modo, sed solum, quod res subsistens ita existat in se, ut non accipiat sui complementum ex vnione ad aliud. Hinc est, Verbum propriè, subsistere per propriam personalitatem, quia licet vniatur cum natura humana, subsistit

subsistit in se, & per se, nec enim innititur humanitati; nec ab ea accipit complementum: at verò humanitas non sinit in se, sed innititur Verbo, ut in ipso subsistat. Hinc etiam est, materiam non subsistere substantia propria, quia non sinit in se, sed adhuc indiget compleri per formam. Hinc denique est, animam rationalem non subsistere propria substantia intra compositionem, quia licet non pendeat à materia, adhuc tamen non sinit in se, sed postulat materiam ad suum naturale complementum, & ad ipsam ordinatur. Quæ omnia fundantur in communi acceptione subsistendi, nam iuxta communem concipiendi modum subsistere est in se sistere, sine indigentia alieni confortij. Cum enim substantia sit sustentaculum, quo natura completur, ut in ipso nitatur, & non in alio; Verbum autem etiam post unionem cum humanitate retineat suum sustentaculum proprium, quod antea habebat; consequens est, ut etiam nunc subsistat in se, sicut antea, & non in alio, cum non sustentetur substantia humanitatis, sed sua.

Sed adhuc ex ipsa natura potest oriri quinta obiectio, quia natura diuina supponitur triplici personalitate; ergo non redditur incommunicabilis formaliter à personalitate. Probatur consequentia, quia si effectus formalis personalitatis esset reddere naturam incommunicabilem, sequeretur, naturam diuinam substantiam personalitatem Patris non posse iam communicare filio; ergo cum adhuc possit communicari, non accipit naturam à substantia incommunicabilitatem.

Respondeo, à substantia propria solum, & directe provenire naturæ, quod debeat sistere in se, & non progredi ulterius ad subsistendum in alio. Non est autem contra hoc terminari aliquam naturam simul per triplicem substantiam propriam, quia hoc nihil aliud est, quam existere per se, & sistere in se per triplicem perfectiorem, & quasi triplici titulo, in quo nulla est implicatio contradictionis, sicut neque in eo, quod aliquis sit in loco per duas, vel tres vibrationes. Similiter ergo potest natura diuina habere rationem triplicis substantiæ propriæ reputantiam, ad subsistendum in alio, & progrediendum extra se. An verò, possit aliqua natura subsistere per propriam, & alienam substantiam, aut per plures alias, dicemus sectione sequenti.

Dices, ergo posset bene natura creata subsistens una substantia terminari per aliam; ergo posset humanitas Christi retenta propria personalitate terminari per substantiam Verbi.

Respondeo negando secundam consequentiam; ratio discriminis est, quia si humanitas Christi haberet propriam substantiam, existeret per se; quia hic est effectus primarius propriæ substantiæ; non potest existere simul per se, & in alio; ergo non posset terminari per substantiam Verbi, quia tunc existeret in alio, nempe in Verbo. At verò natura diuina ex eo, quod terminetur tribus substantiis, non existit per se, & in alio; quia cum omnes illæ substantiæ sint propriæ; per omnes illas habet naturam diuinam existere per se, & non in alio.

Dices iterum, ergo saltem poterit natura

Card. de Lugo de Incarnat.

creata terminata per propriam substantiam terminari iterum simul per aliam propriam, & habere simul plures personalitates, sicut natura diuina.

Respondeo negando consequentiam, quia licet hoc non esset formaliter contra rationem subsistendi, esset tamen contra rationem generalem, qua non potest idem subiectum habere eundem effectum formalem à duplici forma; neque enim potest naturaliter esse in loco per duas vibrationes, nec esse album per duas albedines; sic etiam nec potest esse per se per duas perfectitates naturaliter loquendo, licet bene posset de potentia absoluta. Natura autem diuina ideo potest habere tres substantias proprias, quia non sunt similes, sed valde dissimiles inter se; per primam enim constituitur in ratione Patris, & genitoris, per secundam in ratione filij geniti, per tertiam in ratione spirati.

Sexta obiectio desumitur ex partibus integranibus, quæ verè subsistunt, & tamen non habent negationem communicationis, sed aliæ cum aliis uniuntur; ergo substantia non tollit communicationem actualem. P. Vasquez in præfati diff. 32. num. 6. existimat, substantiam totius entis materialis, licet diuisibilis sit, & composita ex pluribus partibus secundum extensionem, sicut & alia entia materialia; non tamen constare ex pluribus substantiis partialibus, quia singulæ partes, brachium, v.g. vel manus non subsistunt cum non sint per se, sed in alio. Deinde addit, quando diuiduntur partes aquæ, v.g. non manere diuisas partes prioris substantiæ, sed corrumpi totam substantiam præcedentem, & produci alias duas substantias de nouo, per quas illæ duæ aquæ incipiant subsistere per se separatæ, quia licet ponat priorem substantiam diuisibilem in vno sensu, & quasi mathematicè; quatenus componitur ex pluribus partibus, ponit tamen illam indiuisibilem quasi physicè, quatenus eius partes non possunt separatæ conseruari, quia singulæ partes non sunt substantiæ, nec per illas partes possent subsistere separatæ partes aquæ.

Hæc quidem sententia satis consequenter procedit ad principia supra posita, præ se tamen fert incredibilitatem non exiguam. Quis enim credat ex additione, vel ablatione vnius guttulæ aquæ deperdi omnem substantiam totius maris, quia iam omnes partes superstitæ accipiunt nouum modum existendi per se? Ego quidem in primis certum existimo, substantiam rei materialis diuisibilem esse in plures partes secundum extensionem, quia cum sit ipsa etiam substantia materialis, debet habere extensionem partium quantitativam, qui est potissimus conceptus entis materialis: & à fortiori constat ex iis quibus in lib. de anima probatum est, animas animalium perfectorum non posse esse indiuisibiles.

Deinde credibilis videtur, huiusmodi partes substantiæ in entibus saltem inanimatis, ut aëre, vel aqua, posse appellari substantias partiales, & manere easdem post diuisionem, per illasque subsistere partes aquæ separatæ, per quas subsistebant, quando erant coniunctæ: quando enim coniunguntur duæ partes aquæ, non resultat in illis nouus modus

S 3 sub

54
Obiectio sen-
ta.
Vasquez.

55

substantia, sed solum noua vnio inter illas duas priores substantias: ratione cuius vnionis, illae quae antea erant duae substantiae totales, incipiunt esse partes substantiae, quae resultat ex vtraque sicut illae quae antea erant duae aquae totales, incipiunt esse duae partes aquae maioris.

56
Dissoluitur.

Hoc ergo supposito, ad obiectionem potest responderi, per substantiam non impediri formaliter vnionem, secundum extensionem, sed solum vnionem, quae tendat ad complementum rei non integrale, sed substantiale, & essentiale in esse naturae, vel in esse substantis, quod potissime probari videtur ex iis, quae in superioribus dicta sunt, neque enim alius videtur superesse effectus formalis, qui possit à substantia provenire, nisi sustentari naturam in se, vt non sit in alio. Ratio autem à priori huius discriminis, cur substantia impediat magis vnionem in vno genere, quam in alio, aliqua reddit potest ex eo quod substantia impedit omnem communicationem in re substantis, quam potest impedire: potest autem impedire communicationem essentialem, facilius quam extensionem in entibus materialibus, quia cum entia materialia eo ipso, quod sint materialia, sint diuisibilia in plures partes, quarum quilibet possit separata existere, necesse est, quamlibet deferre secum suam substantiam, à qua non impediatur illa communicatio, & necesse etiam est, has omnes substantias remanere, quando illae partes vniuntur, ne cogamur concedere illam incredibilem variationem substantiae in toto mari per aduentum vnus guttulae aquae. Ex eo ergo, quod substantia sit materialis, sequitur, non posse impedire communicationem secundum extensionem: Ex hoc autem, quod sit materialis, non sequitur non posse impedire communicationem essentialem, quia nullum sequitur inconueniens, aut contradictio. Adde, communicationem secundum extensionem non esse tam propriam communicationem & per illam tam proprie vniam partem communicari alteri, quin adhuc maneat in se; sicut contingit in alio genere communicationis.

57

Dices, ergo iam concedimus in qua, vel lapide plures substantias partiales; ergo plura supposita partialia. Respondeo admittendo primam sequelam, & negando secundam, quia suppositum in communi acceptione solum dicitur de illo, quod existit per modum totius; quare sicut vna pars aquae retenta tota sua entitate amittit denominationem totius per vnionem cum alia parte, sic etiam retenta tota sua substantia amittit denominationem suppositi per vnionem cum alia parte. Quod si nolueris etiam appellare substantem partem aquae, dum est vnita cum alia parte aquae: quaestio erit de nomine, & facile me habebis in hoc modo loquendi. Facile enim dici potest, ad denominationem substantis, sicut ad nominationem suppositi requiri, tum modum positium, quo natura redditur incommunicabilis essentialiter; tum etiam negationem actuale communicationis secundum extensionem, & ex defectu cuiusvis deficere denominationem substantis.

58

Dices iterum, Ponamus, quod Verbum assu-

metet hypostaticè aquam, quae est in hoc vase; tunc continetur ista aqua cum aqua fluminis; inquiri, possetne adhuc illa prior aqua retinere vnionem ad Verbum? Respondeo affirmatiuè, quia sicut retineret propriam substantiam adhuc existens in fluuiio, cur non retineret alienam? Dices ergo adhuc existens in fluuiio esset suppositum, quia ex substantia Verbi, & illa aqua resultaret suppositum distinctum ab illa aqua fluuij substantis per propriam substantiam; ergo iam in fluuiio essent duo supposita.

Respondeo negando primam consequentiam, quia sicut personalitas Verbi vnita naturae irrationali non constitueret personam, quia ad personam requiritur natura intellectualis, sic nec suppositalitas Verbi vnita cum natura partiali constitueret suppositum, quia ad suppositum requiritur natura totalis, & non existens per modum partis: in praedicto autem casu dicendum esset, non dari in fluuiio duo supposita, sed vnum constans ex duplici parte, quarum vna constitueretur per substantiam diuinam, & altera per substantiam creatam. Illa verò pars aquae vnita Verbo diceretur quidem terminari per substantiam Verbi, non tamen diceretur suppositari, donec separaretur ab alia aqua.

Vltimò obici potest S. Thomas aliquibus in locis relatis à Suarez disputat. 34. *Metaphysica sect. 5. num. 30. in margine*, in quibus aliquando docere videtur, in homine non esse aliam substantiam praeter substantiam animae rationalis. Quare nonnulli recentiores censent, animam rationalem eandem substantiam habere in composito, quam habet separata, per illamque substantiam subsistere materiam, & formam hominis. Caterum hanc sententiam reicit idem Suarez *ubi supra, numero 7. & 8.* Et meritò, quia si totus homo subsistit per solam substantiam animae rationalis, sequitur materiam hominis assumi hypostaticè ab anima, sicut humanitas Christi assumitur à Verbo, quia totus Christus subsistit per substantiam Verbi, & per consequens sequitur etiam, materiam hominis esse in anima, quia innitur in eius substantia, sicut humanitas est in Verbo ob eandem rationem, quae omnia absurda sunt. Adde rationes generales, quibus sectione praecedenti probatum est, animam rationalem intra compositum non posse habere propriam substantiam; sed hanc debere soli composito, quod solum per se existit. Quod verò attinet ad S. Thomam, non credo, illum fuisse in ista sententia nec vnquam dixisse totam substantiam compositi, esse solam animae substantiam: solum enim dixit, mortuo homine manere in anima esse totius: non tamen dixit, manere in anima totum esse totius, quare solum intelligi debet de esse partiali. Cur verò dixerit hoc, tanquam aliquid speciale in anima? Ratio videtur esse, quia hoc habet speciale forma rationalis, ultra alias formas, quod idemmet esse, quod communicat homini *vs quo*, quando est in corpore, retineat sibi; *vt quod*, quando est separata. Fateor, saepe S. Thomam docere, animam rationalem etiam in composito esse substantem. Caterum facile potest explicari, quod acceperit substantiam

59
Obiectum vltima ex D. Thoma. Suarez.

Requiritur.

tiam lato modo, prout solum significat independen-
tiam à subiecto. Quo etiam sensu potest expli-
cari idem S. Doctor, quando docet, creationem
terminari ad res subsistentes; ex quo videtur fie-
ri, quod senserit, materiam, & animam rationa-
lem, quæ producuntur creatione, habere sub-
sistentiam. Potest tamen accipi, vel de subsisten-
tia latè sumpta pro independentia à subiecto,
vel de iis rebus, quæ verè, & propriè dicuntur
creari: *ut quod*, materia enim, & anima rationalis
in composito non tam dicuntur creari, quam
concreari, quia producuntur in alio. Alias ex-
plicationes S. Thomæ vide apud Vasquez 2. tom.
in primam partem disp. 174. cap. 4. & in presenti
disp. 32. cap. 5.

SECTIO V.

An Verbum assumpsit immediate vnio-
nem materiæ cum forma.

⁶⁰ ^{Suppon.} ⁶¹ ^{Difficil.} ⁶² ^{Solutio.}
HOc est querere, an vnio materiæ cum for-
ma terminet in nobis immediate subsisten-
tiam? Suppono, Verbum assumpsisse immedia-
tè omnes partes humanitatis; cæterum quia hu-
manitas non solum includit partes, sed vnionem
substantiali partium inter se; dubitatur, vtrum
ipsa etiam vnio, v. g. materiæ cum forma fuerit
vnita immediate Verbo. P. Suarez disput. 17. &
sect. 5. §. secundo modo, licet non satis clarè, re-
tamen ipsa concedere videtur, vnionem ipsam
materiæ, & formæ, assumi immediate à Verbo,
quia alioquin non esset assumpta tota humani-
tas, sed solum partes humanitatis. Humanitas
enim supra ipsas partes addit vnionem partium;
ergo vt assumatur humanitas, debent assumi par-
tes, vt inter se vnire: quam sententiam sequun-
tur etiam alij recentiores ex eodem fundamen-
to. Hæc difficultas pendet, vt dixi, ex principio
philosophico: nam si in aliis hominibus sub-
sistentia propria terminat immediate non so-
lum partes, scilicet materiam, & formam, sed
etiam ipsam vnionem, consequenter dicendum
est, Verbum assumpsisse immediate vnionem;
quia subsistentia Verbi succedit loco propriæ
subsistentiæ, & ideo ea omnia debuit Verbum
sibi immediate vnire, quæ deberent immediate
terminari per subsistentiam naturalem. Si verò
in nobis solæ partes compositi terminantur im-
mediate per subsistentiam naturalem; idem
etiam in Christo dicendum est. Neque enim ne-
cesse esset, vnionem ipsam assumi immediate,
vt tota humanitas subsisteret in Verbo. Sicut in
sententia Thomistarum albedo, & alia acciden-
tia dicuntur esse in toto composito, licet nemo
dicat, subiectari albedinem in vnione materiæ
cum forma, sed solum in materia, & forma, quia
vnio non est capax albedinis, ita etiam si Ver-
bum assumpsit partes humanitatis, quæ solæ sunt
capaces subsistentiæ, verè dicetur tota humani-
tas subsistere in Verbo.

Cæterum mihi valde verissimile est, sub-
sistentiam naturalem in nobis terminare imme-
diatè materiam, formam, & vnionem etiam
vtriusque: non ita vt singule habeant propriam
subsistentiam, sed quod vnica, & simplex sub-
sistentia totius immediate terminet illa tria:
nam licet vnio sit modus dependens à subiecto;

est tamen ens substantiale; & sicut forma equi,
licet sit dependens à subiecto, terminatur tamen
immediate per subsistentiam equi, ita vnio sub-
stantialis, quæ æquè pertinet intrinsecè ad essen-
tiam equi, vel hominis, terminari debet per sub-
sistentiam totius, & in hoc maxime differt ens
substantiale ab accidentali, quod omne substan-
tiale, eo ipso sit ens per se, id est, exigens termi-
nare saltem partialiter modum aliquem exis-
tendi per se, qui modus non debetur acciden-
tibus.

Hinc infero primò, Verbum debuisse assu-
mere immediate non solum partes humanitatis,
sed vnionem ipsarum partium, quia debuit sup-
plere munus subsistentiæ naturalis circa illud
compositum. Quare sicut humanitas exigebat
vniam subsistentiam simplicem, qua subsisterent
partes, & vnio; sic Verbum vnica simplici assu-
ptione, & vnione debuit assumere partes huma-
nitatis, & vnionem partium inter se.

Infero secundò, non solum vnionem mate-
riæ cum forma, sed etiam vnionem vnus par-
tis substantialis integrantis cum aliis, quæ ap-
pellatur vnio continuatiua, debuisse assumi im-
mediate à Verbo, quia tam substantialis est hæc
vnio, quam vnio materiæ cum forma; ergo
tam debet in nobis terminari per subsisten-
tiam totius, & per consequens tam debet as-
sumi à Verbo immediate propter rationem su-
pra positam.

§. Sed contrà hoc insurgit difficultas; quia si
vnio inter materiam & formam terminatur im-
mediate per subsistentiam, eo quod sit modus
substantialis, & pertinet intrinsecè ad consti-
tutionem hominis; ergo etiam vnio hypostati-
ca debuit subsistere saltem partialiter in Christo,
quia etiam est modus substantialis, & pertinet
intrinsecè ad constitutionem illius hominis. Nam
sine illa vnione non intelligitur homo, sed hu-
manitas. Consequens autem videtur difficile;
nam peto, per quam subsistentiam subsistit vnio
hypostatica? An per subsistentiam Verbi, an
per aliam.

Dices, subsistere per subsistentiam Verbi, cui
tamen non vnitur per aliam vnionem, sed per se
ipsam; quia se ipsa essentialiter est vnio naturæ
cum Verbo, & per consequens non indiget alia
vnione.

Sed contrà, quia licet vnio hypostatica se ipsa
vnatur immediate cum Verbo; non tamen po-
test subsistere per subsistentiam Verbi; quia non
potest accipere à subsistentia Verbi, quod habet
essentialiter à se ipsa; habet autem illa vnio es-
sentialiter per se ipsam sistere in illo supposito
Verbi, cum ex sua essentia sit modus alligans
humanitatem ad sistendum in illo supposito; ergo
sicut subsistentia naturalis se ipsa subsistit, quia
se ipsa habet esse in illo supposito, ita vnio hy-
postatica se ipsa formaliter subsistit in illo com-
posito, quia se ipsa formaliter habet non posse
egredi extra illud compositum, qui est effectus
formalis subsistentiæ, vt supra supposuimus.

Confirmatur, quia actio, v. g. qua fit vbicatio
Petri non est in loco per aliquid distinctum, sed
se ipsa essentialiter; cum enim per suam es-
sentiam sit affixa huic spatio, per suam es-
sentiam habet esse hic, & non potest id acci-
pere ab alia forma: ita vnio hypostatica per
suam

suam essentiam habet esse in hoc supposito Verbi; ergo non accipit hoc à subsistentia Verbi, sed se ipsa formaliter id habet.

64

Si verò propter hæc dicas, illam vnionem se ipsa essentialiter subsistere in illo supposito; ex hoc sequitur aliud inconueniens, scilicet non omnia substantialia, quæ sunt in Christo, subsistere totaliter per subsistentiam Verbi. nam vnio illa hypostatica pertinet intrinsecè ad constitutionem Christi, vt supra vidimus; & tamen illa vnio non subsistit formaliter per subsistentiam Verbi, sed per se ipsam formaliter; ergo licet humanitas Christi tota subsistat per subsistentiam Verbi. Cæterum totum illud suppositum Christi non subsistit adæquatè per subsistentiam Verbi, sed saltem partialiter subsistit per aliquam subsistentiam creatam; scilicet per vnionem, quæ est subsistentia respectu sui ipsius; ergo ibi non est solum suppositum Verbi, sed suppositum Verbi, & alia subsistentia partialis, quæ est vnio; quæ omnia videntur absurda.

65

Aliter dissoluitur.

Aliter ergo respondeo ad difficultatem, negando, vnionem hypostaticam subsistere etiam partialiter; quando enim dicimus, omnem entitatem, vel modum substantialem repertum in homine, subsistere, debet intelligi de entitate, vel modo substantiali, tenente se ex parte naturæ, prout distinguitur à subsistentia; natura enim est, quæ subsistit: subsistentia verò non subsistit propriè loquendo; nam subsistere per propriam subsistentiam, est sistere in se, vt supra dixi, seu terminari in se, quod soli naturæ completa debetur, & ideo sola natura completa est, quæ subsistit: (nomine autem naturæ completa intelligo naturam, quæ potest per se separata existere) quia illa sola habet tale complementum, ratione cuius debeat illi sistere in se; ideo ipsa subsistentia non subsistit, sed est sistentia actualis, & terminatio, qua natura completa formaliter sinit in se. Quod à fortiori dicendum est de vnione hypostatica, quæ est vnio subsistentiæ cum natura, & ideo nullo modo subsistit, nec per se ipsam formaliter, nec per subsistentiam Verbi. Quod si vnio materiæ cum forma subsistit saltem partialiter, ideo est, quia illa vnio habet se ex parte naturæ, seu constituit intrinsecè naturam completam; non potest autem natura completa subsistere, quin omnes eius partes subsistant partialiter, quia sunt partes illius naturæ subsistentis. At verò subsistentia, vel vnio hypostatica non constituunt intrinsecè naturam, sed supponunt naturam in se completam, & exigentem subsistentiam, qua sinit in se, ideo vnio inter partes naturæ subsistit partialiter per subsistentiam totius, non verò vnio hypostatica.

66

Effugium.

Dices, humanitas Christi per subsistentiam Verbi non sinit in se, sed potius in alio, nempe in Verbo; ergo licet vnio hypostatica non sit capax sistenti in se, quia non est natura completa, potest tamen accipere à Verbo hoc, quod est sistere in alio, sicut subsistit humanitas Christi.

Aduertitur.

Respondeo negando consequentiam, quia humanitas in tantum potest accipere à Verbo illum effectum formalem subsistenti in alio, in quantum ipsa humanitas de se erat capax sub-

sistentiæ propriæ, per quam subsisteret in se; Verbum enim supplet in humanitate defectum propriæ subsistentiæ, cuius erat capax, quia erat natura completa. Vnio autem hypostatica, cum de se non sit capax subsistentiæ propriæ, qua subsistat in se, quia non est natura completa, nec pars naturæ completa, non potest accipere à Verbo subsistere in alio, sicut nec accidentia Christi subsistunt per subsistentiam Verbi, quia ipsa accidentia de se non exigunt saltem naturaliter subsistentiam propriam, qua subsisterent in se ipsis: ergo multo minus subsistit per subsistentiam vnio hypostatica, quæ nec de potentia absoluta poterat subsistere in se per subsistentiam propriam; hæc enim solum debetur naturaliter iis rebus, quæ naturaliter possunt esse per se; & solum datur diuinitus iis rebus quæ diuinitus existunt per se separatæ.

Hinc infero, quomodo sit intelligendum, quod supra diximus, & communiter dici solet, scilicet omnem substantiam esse ens per se, hoc est, esse ens, quod exigit modum subsistentiæ, quo existat positiuè per se. Debet enim intelligi cum proportionem; scilicet omnem substantiam esse ens per se *ut quod*, vel *ut quo*: nam omnis substantia vel est natura, vel est subsistentia. Si est natura, exigit modum positiuum, quo subsistat per se, & in se, & quo eius partes partialiter subsistant, vt partes naturæ subsistentis. Si verò sit subsistentia, ad quam etiam pertinet vnio subsistentiæ, habet esse per se *ut quo*, seu esse id, quo natura est per se, & subsistit. Quod autem dicimus de vnione hypostatica, dicendum etiam est de vnionibus continuatiuis ipsarum partium subsistentiæ inter se; nam illæ etiam vniones sunt modi substantiales, non tamen subsistunt, quia non se habent ex parte naturæ, quæ sola est subsistens, sed ex parte subsistentiæ, quæ non subsistit, vt dictum est.

SECTIO VI.

Utrum, & quomodo possit eadem natura subsistere per plures subsistentias.

Primò dubitatur, vtrum natura humana, v.g. pretenta propria personalitate, potuerit hypostaticè assumi à Verbo, vt subsisteret per subsistentiam Verbi: de quo latè Vasquez in *presenti disp.* 33. & Suarez in *presenti disp.* 14. sect. 1. Conueniunt autem omnes, aut ferè omnes in parte negatiua, exceptis paucis modernis, ad cuius probationem plures adduntur rationes, quas refert, & impugnat Suarez *ubi supra*. Et quidem difficile asseritur ratio efficax ad probandum, repugnare etiam de potentia absoluta assumi à Verbo naturam retenta propria subsistentia. Potest tamen aliquis probatio defumi. Primò à posteriori, quia ex eo solum colligunt Concilia, & Patres in Christo Domino non esse propriam personalitatem creatam, quia eius humanitas fuit assumpta à Verbo, ergo sentiunt, non potuisse assumi retenta propria personalitate.

Dices, Concilia ex eo colligere defectum propriæ personalitatis creatæ in Christo, quia licet propria personalitas creata non repugnet cum aliena, in ordine ad potentiam absolutam; repu-

repugnat tamen connaturaliter; quare cum non sint presumenda miracula sine necessitate, hinc est, ut ex præsentia alienæ substantiæ, potuerit bene Ecclesia colligere absentiam propriæ substantiæ in humanitate Christi.

Sed contra, quia tantum, & fortasse maius miraculum est, auferre à natura substantiali completam propriam substantiam, quam conservare propriam substantiam cum aliena: nam sicut datur per te repugnantia solum naturalis, & non essentialis inter duas illas substantias; sic repugnat etiam naturaliter, & multo magis manere naturam completam sine propria substantia, quæ est passio ei connaturaliter debita. Cur ergo magis dicendum est, auferri propriam substantiam, ne subsistat miraculose eadem natura per duplicem substantiam, & non potius manere propriam substantiam, ne maneat natura sine passione sibi connaturaliter debita.

Dices, licet utraque sit solum repugnantia naturalis, magis tamen repugnare, quod natura subsistat duplici substantia, quam quod privetur propria substantia; sicut in Eucharistia dicimus auferri dependentiam accidentium à substantia panis, ex eo, quod incipiant eadem accidentia conservari miraculose à corpore Christi, quia licet accidentibus repugnet, non conservari à subiecto sibi connaturali; magis tamen repugnat illis conservari à duplici causa adæquata. Quare supposito quod conservantur à corpore Christi, ex suppositione primi miraculi connaturalius est, quod tollatur dependentia, quam habebant à proprio subiecto, quia natura maxime abhorret superflua. Sic etiam licet repugnet naturæ carere propria substantia ex suppositione tamen primi miraculi, quod subsistat per alienam substantiam connaturalius est, quod careat propria substantia, quia illa iam esset superflua.

Sed contra, quia idem dependentiam accidentium à substantia panis in Eucharistia tollitur ut superflua propter dependentiam novam, quam habent à corpore Christi, quia nimirum totum illud, quod possent habere accidentia ex vi illius dependentiæ, habent etiam ex vi alterius, quia per quamlibet illarum producuntur sufficienter extra causas, & ponuntur adæquatè cum suo esse à parte rei: Cæterum super posteriorem dependentiam non acciperent, quod per priorem non tolleretur prior connaturalis per posteriorem præternaturalis. Sicut licet corpus Christi in eodem Sacramento Eucharistiæ accipiat præsentiam, seu vocationem supernaturalem, non amittit præsentiam naturalem, quam habet in cælo, vel quam habebat in cœna, quia præsentia naturalis cum extensione partium est passio debita connaturaliter corpori quanto, & dat effectum formalem diversum ab illo, quem dat præsentia supernaturalis, ponens totum in toto, & totum in qualibet parte totius. Sic ergo in nostro casu, si natura humana Christi acciperet à substantia Verbi illud ipsum, quod acciperet à propria substantia, facile admitterem per unionem ad Verbum auferri, vel impediri connaturaliter propriam substantiam. Absolutè tamen id non sequitur, si illa solum sit repugnantia

naturalis, quia à propria substantia habet natura esse per se seu sistere in se ipsa, ut vidimus sectione præcedenti; à substantia autem aliena non habet hoc, sed subsistere in alio, seu terminari, & sistere in alio supposito; quæ duo sunt valde diversa, quare per aduentum secundum, non debuit connaturaliter auferri primum ut superfluum.

Dices iterum, à Conciliis, & Patribus colligi negationem personalitatis creatæ in Christo non præcisè ex eo quod subsistat per substantiam Verbi, sed ex eo, quod Scripturæ loquuntur de Christo homine, & Deo, tanquam de vna, eademque persona, & non de duabus; tribuunt enim quæ sunt Dei, homini, & quæ sunt hominis Deo; dum dicunt, *Deus nascitur, Deus moritur, homo est Deus, homo est genitus à Patre, &c.* ex quo loquendi modo deducitur non esse in Christo duas personas distinctas, sed vnicam; ergo non sunt duæ personalitates: alioquin si essent duæ personalitates, essent duæ personæ, & per consequens vnaquæque retineret sibi, quæ essent ei propria.

Sed contra, quia ex hoc ipso modo loquendi Scripturæ colligimus, non potuisse manere substantiam propriam cum aliena, si enim non mansit, ut ex Scriptura colligitur; ergo connaturalis erat, non manere cum substantia aliena, ne fingamus miracula plura: vidimus autem, non fore id connaturalius, si solum esset repugnantia connaturalitatis, & non essentialis; ergo ex ipso modo loquendi Scripturæ colligi potest hæc repugnantia essentialis. Unde potest colligi ratio aliqua à priori pro eadem conclusione, quia scilicet effectus formalis propriæ substantiæ non est alius, quam reddere materiam per se existentem, & in ipsa terminatam, ut vidimus, quia nullus alius potest excogitari effectus, quem tribuat: non autem dat substantia naturæ hoc solum, quod est esse per se in actu primo, seu petere esse per se; hoc enim iam habet ipsa natura substantialis completa de se, & ante substantiam, quia qualibet natura completa eo ipso, quod sit completa, petit esse per se; imò ideo postulat propriam substantiam, quia de se postulat esse per se; ergo propria substantia non dat formaliter naturæ, quod petat esse per se, sed quod sit actu per se: ergo implicat contradictionem, naturam habere propriam substantiam, & non esse actu per se: repugnat enim formam esse in subiecto, quin communique illi suum effectum formalem; ergo repugnat, naturam habere propriam substantiam, & alienam, probatur consequentia, quia tunc esset per se, & esset in alio; qui sunt termini virtualiter contradicentes; ut ex ipsis patet.

Quod explicari potest ex supradictis ex differentia inter substantiam, & accidens. nam sicut accidens est ens in alio, sic natura substantialis est ens per se; scilicet per seipsam petens esse per se, & rursus per substantiam, seu personalitatem accipiens id, quod de se exigebat; ergo substantia propria affert aliquam incommunicabilitatem maiorem, seu novam supra eam, quam natura iam de se habebat.

Dices

72
Effugium

73
Remouetur

74
Aliud effu-
gitur.

Dices, natura de se habebat incommunicabilitatem solum radicalem, quatenus exigebat propriam subsistentiam, per quam acciperet incommunicabilitatem formalem, & proximam, quam de se nondum habebat, neutra autem est essentialis. Sicut corpus substantiale de se ante quantitatem habet impenetrabilitatem solum radicalem, quatenus exigit quantitatem, à qua accipiat impenetrabilitatem proximam, & formalem.

Expediatur.

Sed contra ex ipso exemplo quantitatis arguere possumus; corpus enim de se ante quantitatem non habet impenetrabilitatem proximam; hinc est, quod ablata quantitate, absque nouo miraculo, quodlibet corpus quantum poterit cum illo penetrari propriis viribus, quia de se non habet impedimentum proximum penetrationis. At vero natura humana ita habet de se incommunicabilitatem, vt non solum sit miraculum, quod careat propria subsistentia, sed etiam erit miraculum, quod terminetur aliena subsistentia, quia de se petit non terminari, nisi per propriam; ergo de se habebat proximam incommunicabilitatem respectu alieni suppositi.

75
Innitatur.

Dices iterum effectum formalem propriæ subsistentiæ non esse, quod det naturæ maiorem incommunicabilitatem, quam de se habebat, sed solum, quod faciat illam non indigere iam alieno supposito, vt sustentetur: nam de se indigebat aliquo supposito, vel proprio, vel alieno, vt sustentaretur; adueniente autem propria subsistentia, sustentatur natura per ipsam; & non indiget alia subsistentia, cui innitatur.

Instantia occurrunt.

Respondeo ideo dixi, non facile afferri posse rationem conuincentem, hanc repugnantiam essentialem, sed tamen supposita doctrina fidei, & quod de facto in Christo non manserit subsistentia creata propria humanitatis, colligi probabiliter effectum formalem subsistentiæ propriæ non esse solum illum, quod scilicet natura non indigeat aliena, sed quod non possit villo modo communicari alieno supposito: alioquin non satis apparet, cur non potuerit manere ibi subsistentia propria, vt dicebamus; vnde videtur, quod sicut accidens per carentiam subsistentiæ non est ens suum, sed entis ens, id est, alterius; sic è contra natura substantialis completa per propriam subsistentiam habeat esse ens suum; esse autem ens suum videtur afferre secum necessarium, quod non sit alienum, quod enim meum est simpliciter, & absolute non est alienum; si ergo natura subsistens in se est ens sui ipsius, non est ens alterius. Hæc enim videntur aliquam implicitam contradictionem inuolucere.

76
Obicitur.

Obiiciunt tamen moderni contra hanc rationem, quia etiam quando natura terminatur per subsistentiam Verbi, non minus est per se, quam quando terminatur per propriam: nam subsistentia Verbi dat humanitati, quod daret illi propria subsistentia, facit enim illam subsistere substantialiter; ergo non implicat contradictionem, terminari humanitatem vtrique subsistentia, non enim implicat contradictionem esse per se per propriam subsistentiam, & per alienam.

Rejicitur.

Hæc tamen obiectio procedit ex falso fundamento, non distinguente inter effectum

propriæ, & alienæ subsistentiæ. Quare cum in superioribus dictum sit, naturam non accipere ab aliena subsistentia esse per se, sed esse in alio, facile responderetur in præsentia negando antecedens.

Difficilius obicitur contra positam conclusionem, quia natura diuina subsistens per subsistentiam Patris, verbi gratia, adhuc potest simul subsistere per subsistentiam filij, & Spiritus sancti; ergo non repugnat, eandem naturam subsistere simul per plures subsistentias; ergo nec implicabit contradictionem subsistere simul per propriam & alienam subsistentiam, nam cur hoc magis repugnabit, quam subsistere per plures proprias?

Huic obiectioni plures redduntur solutiones, quas refert, & impugnat Suarez ubi supra dicta sectione 1. Ex iis tamen quæ diximus sectione 4. facile dissoluetur reddendo discrimen inter subsistentiam propriam, & alienam: subsistentia enim propria tribuit naturæ subsistere per se & in se; quare non implicat contradictionem, eandem naturam, quæ subsistit semel per subsistentiam propriam, subsistere iterum, ac iterum per alias subsistentias proprias; nam totum hoc erit subsistere per se, & in se per plures subsistentias. At verò subsistentia aliena facit rem subsistere, non in se, sed in alio: Cum autem implicet contradictionem, aliquid subsistere, seu sistere in se, & in alio, repugnat etiam, terminari eandem naturam per subsistentiam propriam, & alienam; hoc enim esset, naturam sistere in se, & non sistere in se, cum progrediatur ulterius ad componendum cum alio.

Hinc infero primum, non repugnare de potentia absoluta eandem naturam creatam subsistere simul per duplicem subsistentiam propriam: quidquid dicat P. Valquez dicta disp. 33. num. 5. cui hoc valde mirabile videtur, non solum dictu, sed etiam cogitatu. Imò addit ipse, non solum simul, sed nec etiam successiue posse eandem naturam subsistere duplici subsistentia propria, quia cum hac natura Petri, verbi gratia, ex se non possit naturaliter habere plures subsistentias, non est de se indifferens ad plures; ergo non sunt possibiles plures subsistentiæ propriæ illius naturæ: quomodo enim erunt possibiles, quas ipsa non potest habere? ergo sicut ipsa natura de se vnicam subsistentiam postulat, ita vnica erit possibilis, & per consequens licet illa natura millies assumatur, & dimitteretur à Verbo; toties recuperaret eandem propriam subsistentiam, quam prius habebat.

Verum hoc argumentum, si aliquid probat, probat etiam, non posse animam rationalem, si semel annihilatur, reproduci per aliam numero actionem, quam per illam, qua prius producta fuerat, si illa erat actio permanens, quia ipsa anima ex natura sua non potest terminare plures actiones simul: item non posse eandem numero formam equi corruptam reproduci, & reuniri materiæ per aliam vnionem distinctam à priori, ob eandem rationem & alia similia, quæ nullus concedit. Quare respondendum erit, licet natura de se non possit naturaliter habere plures subsistentias; esse tamen possibiles plures

plures modos subsistendi eiusdem naturæ, non attendita potentia ipsius naturæ, cui vnica subsistentia sufficiebat, sed attendita omnipotentia Dei, cui non repugnat producere sæpè illam naturam cum diuersa numero subsistentia, vel in primâ productione dare illi aliam subsistentiam propriam, & non hanc, sicut potest eam reproducere per diuersam etiam numerationem.

Infero secundò, non solum repugnare eidem naturæ subsistentiam propriam, & alienam in eodem loco; sed etiam in diuersis; quod immerito negauit Pater Suarez *ubi supra, dicta sectione prima in fine*. Ratio autem sumitur ex iis, quæ dixi in 4. *Physicorum*, ubi docui, formas, quæ repugnant essentialiter eidem subiecto in eodem loco, repugnare etiam in diuersis, quia hæc repugnantia non est ratione loci, sed ratione subiecti, quod semper manet vnum, & idem, licet in diuersis locis.

Dubitabis tamen secundò pro complemento huius questionis, vtrum possit eadem natura humana Christi subsistere simul per subsistentiam trium diuinarum personarum; quod sub aliis terminis solet disputari, vtrum eadem humanitas possit assumi à tribus diuinis personis.

Communis est sententia Theologorum, affirmans, quam docuit D. Thomas in *presenti questione tertia, articulo sexto*, quem sequuntur ultra alios Suarez *ibi, disputatione 13. sectione 2.* & Valquez *disput. 29.* quia licet subsistere in se, & subsistere in alio implicet contradictionem, nulla tamen est contradictio in eo, quod eadem natura subsistat duplici, vel triplici subsistentia aliena.

Ego quidem non parum propendeo in partem negatiuam, pro qua afferuntur Scotus, Ricardus, Albertus, Paludanus, & Anselmus, quem licet interpretari conentur Diuus Thomas, & alij; non tamen possunt omnino in suam sententiam trahere. Omissis autem aliis rationibus, quæ mihi non sunt adeò efficaces; ratio potest desumi ex supradictis, quia licet subsistentia aliena non ita terminet naturam, vt faciat illam per se subsistentem: facit tamen illam subsistentem in tali supposito alieno; sicut subsistentia propria facit naturam subsistentem in se. Nam subsistentia Verbi, verbi gratia, ita terminat naturam humanam Christi, vt faciat illam subsistere in Verbo; item si personalitas Angeli posset terminare naturam humanam Petri, faceret illam subsistere in supposito Angelico. Subsistere autem humanitatem in Verbi supposito, vel Angelico, est sistere, & terminari humanitatem, non quidem in se, sed in illo supposito alieno, ergo non posset simul terminari ab alio supposito. Probatur consequentia, quia sicut repugnat terminari in se, & in alio, vt supra dictum est, sic etiam repugnat terminari in supposito Verbi, & terminari in alio supposito Spiritus sancti; terminari enim est sistere ibi, & non progredi ulterius. ergo si terminatur in hoc supposito Verbi, non potest terminari in alio supposito Spiritus sancti, quia affert secum in terminis virtutalem contradictionem.

Dices, eadem natura diuina subsistit per subsistentiam trium Personarum; ergo poterit etiam eadem humana, natura subsistere per eandem tres subsistentias.

Respondeo, negando consequentiam. Ratio autem discriminis est, quod natura diuina subsistit per tres subsistentias proprias: subsistere autem per propriam subsistentiam, non est naturam sistere, seu terminari in tali supposito, sed sistere in se ipsa, vt supra dictum est: imò hic est potissimus effectus propriæ subsistentiæ, quod natura existat per se, seu sistant in se ipsa; quare cum non repugnet, quod eadem natura sistant in se ipsa per triplicem subsistentiam (vt ita dicam) non repugnat habere tres subsistentias proprias. At verò quando natura subsistit per subsistentiam alienam, non sistant in se, sed in alieno supposito; quare cum repugnet, naturam sistere in tali supposito alieno, & adhuc progredi ulterius ad sistentium in alio supposito; consequens est, vt repugnet, quod natura humana, quæ semel subsistit in supposito Verbi, subsistat ulterius in supposito Verbi, subsistat ulterius in supposito Patris, vel Spiritus sancti. Est ergo mihi satis verisimilis hæc pars, solumque retardor ob auctoritatem S. Thomæ. Possimus tamen S. Thomæ opponere Anselmum, quem nobis auferre volunt Aduersarij.

SECTIO VII.

Explicantur aliæ difficultates circa naturam subsistentiæ.

Prima difficultas est, an subsistentia sit modus, vel res absoluta?

Quidam recentiores tenaciter defendunt, esse distinctam à natura realiter, tanquam rem à re. P. Suarez in *Metaphysica ubi supra, sect. 4. n. 33.* docet, esse modum naturæ, quam sententiam defendit etiam P. Valquez in *presenti disp. 31. c. 6.* & est communis apud nostros, & mihi etiam videtur probabilior. Primò, quia subsistentia Petri, v. g. est, quæ terminat partes Petri, vt sistant in hoc supposito, & non sint in alio composito, neque in alio supposito; ergo non est entitas absoluta, quia si esset absoluta, potuisset eadem subsistentia, quæ nunc est Petri, esse subsistentia Pauli. quod quidem videtur absurdum, quia si hoc esset, potuisset etiam subsistentia lapidis fieri subsistentia hominis, atque adeò illa, quæ nunc non est personalitas, potuisset eadem esse personalitas, omnis enim subsistentia humana est personalitas, & è contra illa, quæ nunc est personalitas in homine, potuisset connaturaliter esse subsistentia lapidis, & per consequens non esse personalitas, quod videtur omnino falsum. nam personalitas intrinsecè est personalitas. Fatendum ergo est, subsistentiam hominis secundum se esse alligatam ad naturam humanam, & non esse indifferentem ad alias naturas: hoc autem concessò, non apparet, cur non dicamus, subsistentiam Petri de se esse alligatam ad naturam Petri, quia sicut subsistentia humana terminat naturam humanam, vt sistant in se; sic subsistentia Petri habet terminare naturam Petri, vt sistant in se, ergo non est indifferens ad terminandam quamlibet naturam.

Con

82

Euasio.

Occidit.

83

Difficultas

prova.

Solutio.

Suarez.

Valquez.

84 Confirmari potest exemplo accidentis, cuius esse est esse in alio: illud autem per quod hæc albedo, verbi gratia, est in alio, scilicet in hærentia actualis, non est indifferens, ut faciat quodlibet accidens esse in quolibet subiecto; sed est determinata, ut faciat hanc albedinem esse in hoc subiecto: ergo perfectas, quia natura substantialis est per se, habet eandem determinationem, ita ut hæc perfectas sit ad hoc, ut hæc natura sit in hoc supposito, & non in alio.

85 Secundo probari hoc potest ex diuerso effectu formali, quem diximus provenire à subsistentia propria, & aliena; si enim subsistentia propria dat naturæ subsistere in se, & subsistentia aliena dat sistere in alio; ergo hæc subsistentia propria Petri intrinsecè habet esse subsistentiam propriam illius: alioquin non posset illi dare hunc effectum formalem subsistendi in se: sicut subsistentia Verbi, quia non est subsistentia propria humanitatis, licet illi vnatur, non facit illam subsistentem in se, sed in alio. Sic ergo si subsistentia hæc non est intrinsecè propria Petri, non dabit illi hunc effectum formalem subsistentis subsistentia propria, seu subsistentis in se, quia si hæc eadem fuisset subsistentia Pauli, propterea potuit, iam esset aliena respectu Petri, atque adeo si vniretur simul Petro, natura Petri, non subsisteret subsistentia propria; ergo nec modò subsistit subsistentia propria, nam eadem forma vnita eidem naturæ Petri, non potest dare nunc diuersum effectum formalem; nisi fortasse dicas, hunc effectum formalem subsistentis in se, seu subsistentia propria, non esse adequatè intrinsecam, & positivum, sed includere negationem aliquam, scilicet, quoddam illa subsistentia ita sit de facto vnita huic naturæ Petri, ut non fuerit vnita naturæ Pauli, vel alterius: hoc autem iam esset incidere ex parte in sententiam Scoti, & dicere, quoddam homo saltem partialiter subsistit per negationem aliquam. Melius ergo est ponere in hac subsistentia hoc prædicatum positivum intrinsecum, quo ipsa de se sit subsistentia propria huius humanitatis; quia hæc humanitas subsistat in se, & qua partes huius naturæ subsistant partialiter in eadem natura. Data autem hac alligatione, qua hæc subsistentia alligata sit ad hanc naturam, & alliget partes huius naturæ ad sistendum in hoc supposito, nihil videtur illi deesse, ut si modus, sicut actio, & vnio: quia sicut hæc actio est alligata ad hoc principium, & ad hunc terminum, & alligat hunc terminum cum hoc principio; & sicut hæc vnio alligat hoc extremum ad illud, & ideo dicuntur esse entitates modales; sicut etiam propter eandem rationem relatio prædicamentalis Paternitatis, vel similitudinis ponitur entitas modalis, & non forma realis ab iis, qui eas relationes dicunt, esse aliquid medium condistinctum à fundamento, & termino; sic dicendum videtur de subsistentia, cum eodem modo non sit entitas absoluta, sed alligata ad hanc naturam; & alligans partes huius naturæ ad sistendum in hoc supposito, ut vidimus.

86 Obiiciunt primò, quia de ratione entitatis modalis, propterea distinguitur contra entitatem

realem, est, quoddam sit determinatio vnus rei ad aliam. Sic vnio determinat vnum extremum ad aliud, ubi determinat subiectum ad hunc locum, duratio ad hoc tempus, actio determinat causam ad hunc effectum, & sic de aliis. Subsistentia autem non determinat naturam ad aliud; ad quid enim? ergo subsistentia non est modus, sed res.

Respondetur primò, obiectionem procedere ex principio omnino voluntariè confictò: quis enim tibi persuasit, essentiam communem entitatis modalis in hoc consistere? Sanè vbiatio non determinat in rigore, & propriè loquendo subiectum ad aliud, nam, ut dixi in 4. *Physicorum*, non determinat ad locum realem: spatium autem imaginariū non est aliquid, cum solum deferuiat ad explicandum nostrum imperfectum modum concipiendi. Melius ergo diceret, modum esse illam entitatem, quæ licet distinguitur à subiecto, non tamen potest esse, nec intelligi sine eo, quoddam actu communicet suum effectum formalem subiecto. Quare licet subsistentia non sit determinatio naturæ ad aliud; adhuc tamen est modus, quia non potest intelligi subsistere hominis, sine eo, quoddam intelligatur homo subsistens à parte rei. Deinde adde ex dictis, subsistentiam determinare partes naturæ ad sistendum in hac natura, & naturam totam ad sistendum in hoc supposito, ita ut non communicetur alteri, quod sufficit ad hoc, ut sit modus.

Obiiciunt secundò, quia humanitas Christi subsistit per subsistentiam Verbi, quæ non est modalis, sed realis; ergo neque humanitas Petri subsistit per subsistentiam modalem. Probatur consequentia, quia subsistentia modalis dicitur imperfectionem modi, quæ non posset suppleri à Verbo.

Respondetur tamen negando consequentiam, & ad probationem dicimus, subsistentiam Verbi præstare humanitati Christi, quicquid præstaret propria subsistentia, ablatis imperfectionibus. Quare sicut potuit Verbum supplere subsistentiam creatam sine eo, quoddam esset forma humanitatis, quamvis subsistentia creata sit etiam forma; sic etiam potuit supplere subsistentiam sine eo, quoddam modificaret humanitatem, quia non fuit necessè, quoddam subiret defectus subsistentiæ creatæ ad hoc, quoddam ipsam suppleret.

Secunda difficultas est, vtrum possit diuinitus, persona, vel suppositum creatum terminare aliam naturam?

Concedunt aliqui, quos refert Vasquez in *presenti disput. 23. cap. 2. num. 11.* quos sequuntur aliqui recentiores, præsertim ex iis, qui censent, subsistentiam non esse modum, sed rem; nam sicut non implicat contradictionem, eandem albedinem poni in duplici subiecto, cur repugnabit ponere eandem subsistentiam in duplici natura?

Communiter tamen sententia negat, quam docet Vasquez ubi supra. Suarez *disput. 34. Metaphysica, sectione 4. num. 37.* & fere omnes communiter: licet non omnes conveniant in reddenda ratione. Vasquez postquam aliorum rationes impugnauit, istam assignat; quia nimirum si aliena subsistentia posset diuinitus terminare alienam naturam, sequeretur, ipsam subsistentiam ex se habere capacitatem, & perfectionem sufficiens

sufficientem ad præstandum talem effectum alienæ naturæ, cum enim postea illum effectum formalem præstaret formaliter per suam entitatem, & non per aliquid superadditum; consequens est, ut in sua entitate præcontinueatur talis effectus. Ex hoc autem rursus sequitur, substantiam alienam habere virtutem naturalem ad terminandam alienam naturam, quia omnis potentia postulat naturaliter reduci in actum; ergo si haberet ex sua propria natura virtutem substantiæ Angeli, v.g. ad terminandam naturam hominis, postulat naturaliter illam terminare.

Verum hæc ratio multum probat, & habet instantiam in ipsa vnione humanitatis ad Verbum. nam licet humanitas habeat capacitatem ad illam vnionem, & licet Verbum in sua entitate intrinseca habeat virtutem sufficientem ad terminandam hypostaticè naturam humanam, non sequitur ex hoc, postulari hanc vnionem naturaliter ab humanitate, neque à Verbo; & licet anima possit recipere gratiam, vel habitus supernaturales, non tamen postulat naturaliter illam receptionem. Nec potest sufficiens ratio discriminis reddi.

Ad rationem ergo contrariam facile potest responderi, distinguendo: omnis potentia naturalis postulat naturaliter reduci ad actum, concedo: omnis potentia obediens, nego. Talis autem est potentia, quam haberet substantia ad terminandam alienam naturam, quia tota illa potentia esset cum ordine ad Deum, operantem supernaturaliter, & miraculosè vnientem naturam alienam cum illa substantia.

Alij ergo rationem reddunt ex eo, quod substantia creata sit modus: modus autem non potest vniri per vnionem distinctam, sed seipso essentialiter; ergo nulla substantia creata potest terminare alienam naturam. Probatur consequentia, quia cum aliena natura non potest vniri seipsa essentialiter, cum possit ab ea separari: sed neque potest per vnionem distinctam; ergo nullo modo.

Sed neque hæc ratio concludit; facile enim respondetur, modum non posse vniri per vnionem distinctam cum re, cuius est modus, bene tamen cum aliis rebus. Quod sanè omnes debent concedere: nam illa pars substantiæ, quæ est in manu, vnitur cum alia parte substantiæ, quæ est in brachio, & licet vtraque sit modus, vniuntur tamen per vnionem continuatiuam distinctam; quia possunt mutuo ab invicem separari. Cur ergo similiter non posset substantia Angeli vniri naturæ humanæ per vnionem distinctam.

Melior, & efficacior videtur ratio, quam insinuat Suarez *vbi supra*, petita ex eodem principio, quæ potest hoc modo explicari, quod omnis substantia creata est modus, ut probauimus; modus autem non potest communicare suum proprium effectum formalem, nisi illi solum rei, cuius est modus. Quod tum ex inductione omnium modorum, tum ex ipsa ratione constat; actio enim, qua producitur Petrus, non potest diuinitus esse productio Pauli; item vnio, qua vnitur mea materia cum mea forma, non potest esse vnio alterius hominis, & sic de aliis.

Ratio autem est clara, quia tota essentia modi est actuale exercitium communicationis sui ipsius; actio enim, qua fit Petrus, est ipsum fieri

Card. de Lugo de Incarnat.

actualiter Petrum: implicat autem contradictionem quod fieri Petri sit fieri Pauli, licet vniretur cum ipso Paulo; quia illa actio non est fieri, ut sic illius hominis, cui vnita fuerit, sed est fieri Petri. Sic ergo similiter substantia Gabrielis est ipsum substantiæ Gabrielis, seu est ipsum esse per se Gabrielem; ergo non potest per illam substantiæ Michaelis; quia esse per se Gabrielem non est esse per se ut sic, sed esse per Gabrielem; ergo etiam vniretur cum Michaeli, non faciet illum substantiæ, magis, quam si vniretur Michaeli albedo; quod in actione, *vbi*, & aliis modis facile comperies.

Dices, substantia Verbi diuini etiam est modus naturæ diuinæ, & tamen vnitur humanitati, ipsamque reddit substantiæ; ergo substantia etiam creata, quantumvis sit modus, poterit terminare alienam naturam.

Respondetur, substantiam Verbi non esse modum, sed rem, & licet sit substantia Dei, esse tamen substantiam infinitam in ratione substantiæ. Substantia autem infinita, eo ipso quod sit infinita, habet posse terminare quamcumque naturam potentem substantiæ; quod non competit substantiæ creatæ. Quare S. Thomas in præfati q. 3. art. 1. meritò dixit propriissimum esse personæ diuinæ assumere naturam creatam, propter ipsius infinitatem.

Tertia difficultas est, vtrum possit de potentia absoluta conseruari natura completa, humanitas, v.g. absque omni prorsus substantia propria, vel aliena; P. Suarez. *disp. 34. Metaphysica sect. 6. n. 25. & sequentibus*, negat, pro quo affert D. Thomam, Scotum, & Fonseca; verum tamen nullam adducit contradictionem quæ non possit facile dissolui, totam enim vim facit in aliquibus exemplis aliorum modorum. Primum est ex figura, quæ licet sit modus, non tamen potest abesse à quantitate, nec de potentia absoluta Dei. Respondetur tamen, etiam quantitatem posse esse sine figura situati, si ad punctum redigatur.

Secundum exemplum est de *vbi*, sine quo non potest esse aliqua res. Respondetur, in vocatione esse peculiarem repugnantiam, quia sequeretur, rem esse distantem ab aliis, & non esse distantem, &c. de quo in 4. *Physicorum*; hoc autem non procedit in substantia.

Tertiò probat, quia substantia vel debet existere per se, vel in alio; nec datur medium, ergo vel cum substantia propria, vel aliena. Respondetur, humanitatem tunc existuram per se negatiuè, id est, non cum alio: non tamen per se positiuè.

Hinc oritur quarta difficultas, vtrum connaturaliter saltem loquendo debeat modus positiuus substantiæ iis omnibus, quæ existunt per se, ut quantitati in Eucharistia; item materiæ primæ, si existeret ab omni forma separata, vel formæ equi, si esset separata à materia? Probabilior videtur pars affirmatiua, in qua conueniunt Suarez, & Vasquez vterque *tertio tomo intertiam partem ille disp. 56. sect. 2. conclusione 2. iste Vasquez. disp. 194. c. 2.* Ratio desumitur ex proportionem ad substantiam completam; huic enim ideo datur substantia, quia existit per se, sistitque, seu terminatur in se: ergo ex suppositione, quod quantitas existat per se, & sistat, seu terminetur in se ipsa, connaturalius est, quod illi detur modus aliquis positiuus, per quem in se sistat, sicut datur

T

subi

substantiæ completæ: quod idem de materia, vel forma separata dicendum videtur.

Notandum.

Adverte tamen, hunc modum positivum, per quem subsistit quantitas in Eucharistia, non esse substantialem, sed accidentalem: tum quia in Eucharistia non agnoscunt Doctores aliam substantiam, præter substantiam Christi. Tum quia ille modus nulla ratione spectat ad conceptum compositi substantialis, nec participat conceptum communem substantiæ, quem explicuimus supra, ut consideranti patebit.

95

Difficultas
quinta.

Excluditur.

Quinta difficultas est utrum substantia sit principium requisitum ad operationes naturæ subsistentis.

Potest autem procedere questio in duplici sensu. Primum, utrum substantia sit principium adequatum, vel inadequatum immediate influens in operationes? Secundum, utrum sit saltem conditio prærequisita ex parte naturæ ad operandum.

Suarez.

In primo sensu affirmant nonnulli, quos tacito nomine refert Suarez *disputat. 34. Metaphysica sect. 7. num. 4.* substantiam esse principium inadequatè influens in operationes. Vera tamen & communis sententia negat, quam docet idem Suarez *ibi num. 6.* Et probatur breviter. Primum ex operationibus humanis Christi Domini, quæ adequatè procedebant ab eius natura humana, & nullo modo à substantia. nam substantiam propriam non habebat; substantia autem Verbi non habebat peculiarem influxum effectivum in illas operationes, quia nulla persona diuina operatur aliquid ad extra quod non operentur etiam aliæ personæ: operationes enim Trinitatis ad extra sunt communes omnibus personis iuxta commune Theologorum axioma; ergo persona Verbi non influebat per suam substantiam efficienter in operationes humanas Christi; ergo in aliis etiam hominibus natura est principium adequatum operationum.

Secundum probatur à priori, quia substantia est ultimus terminus naturæ completæ, per quem natura ultimum terminatur, & sistit in se ipsa; ergo præsupponitur iam natura completa; ergo cum omni requisito ex parte principij ad operandum; ergo non constituitur potens operari formaliter per substantiam.

96
Evasio.

Dices, substantia diuina Patris iuxta probabilem Theologorum sententiam complet naturam diuinam in ratione principij formalis saltem generandi; ergo substantia etiam creata potest complere principium formale operandi.

Excluditur.

Respondeo, negando consequentiam. Ratio discriminis est, quod natura diuina, prout præscindit à personalitate Patris, non distinguitur realiter à persona filij; quare ut sic non potest esse principium generandi filium; principium enim, & principiatum debent distingui realiter. Quare oportuit constitui in ratione principij per aliquid distinctum à filio, nempe per personalitatem: quæ ratio in natura creata non procedit; imò nec in ipsa natura diuina respectu operationum ad extra, nec respectu productionis Spiritus sancti, & ideo non constituitur in ratione principij ad huiusmodi operationes per personalitates. Quare ex ipsis di-

uinis personalitatibus non leuiter retorquetur argumentum pro nostra conclusione; quia nec ipsæ diuinæ personalitates influunt efficienter in operationes ad extra, sed sola diuina natura; ergo multo minus concedi debet hic influxus substantiæ creatæ qui est modus valde imperfectus.

Hinc infero, substantiam multò minus esse principium passivum adequatum, vel inadequatum ad recipiendum, quæ recipiuntur in natura. Probatur exemplo Christi Domini, in cuius natura humana recipiuntur adequatè accidentia, hæc enim non possunt subiectari in Verbo, licet suppositum denominetur pati, sicuti & agere.

Restat ergo questio in secundo sensu, in quo Suarez *ubi supra num. 10.* cum communi affirmat, substantiam esse conditionem prærequisitam per se ex parte naturæ ad operandum. Addit tamen *num. 15.* Si per possibile, vel impossibile conservaretur natura absque ulla substantia propria, vel aliena; posse quidem naturam illam operari, deberique illi concursus generalem ad suas operationes, quia ipsa natura in se habet totam virtutem requisitam ex parte principij ad operandum.

Hanc doctrinam Francisci Suarez posset aliquis iudicare esse minus consequentem; quia licet substantia in eius sententia non exigatur ut principium, exigitur tamen, ut conditio requisita ex parte principij: ablata autem conditione requisita ad operandum, non potest principium connaturaliter operari: sicut licet calor non sit principium formale ad recipiendam formam ignis, sed solum dispositio; si tamen auferretur calor à subiecto, proculdubio non posset sine nouo miraculo introduci forma ignis; ergo similiter ablata omni substantia, quæ per se est conditio ad operandum, non posset natura sine nouo miraculo operari.

Ideo alij existimant, substantiam non esse conditionem antecedenter prærequisitam ad operandum ex parte principij, sed quæ solum concomitanter se habet ad operationes, quod latè edocet Vasquez *in præsentis disputat. 21. Valquez cap. 3.* Et primò probari videtur ad hominem contra ipsum Suarez, quia illa prioritas, quam ponit in substantia respectu operationum, vel est prioritas causalitatis, vel dignitatis. De prioritate dignitatis non est sermo. De hac enim facillè concedemus, nobiliorem esse substantiam, quàm operationes. Sermo ergo est de prioritate causalitatis, quæ substantia antecedit ut conditio prærequisita ex parte principij, ut operetur. De hac ergo prioritate probatur non reperiri, quia illa deberet fundari in eo quod natura indigeret substantia ad operandum: Ex hoc autem sequeretur, ablata substantia, non posse naturam operari, ut supra probatum est; ergo cum ipse Suarez concedat, ablata substantia; posse naturam operari, sine nouo miraculo, consequens est, ut nullam debeat admittere prioritatem in substantia respectu operationis.

Absolutè verò probatur, quia nulla adducitur ratio conueniens ad ponendum talem ordinem prioritatis inter substantiam, & operationes, & aliunde incredibile videtur quod si poneretur anima

97

Questio in se-
cundo sensu,
Suarez.
Sententia
prima.

98

Sententia se-
cunda.
Valquez
Suarez.

99

anima sine omni subsistentia, non posset intelligere, vel operari, cum habeat principium sufficiens ad tales operationes.

Confirmatur, quia potest materia exercere causalitatem materiale respectu plurium accidentium, imò respectu ipsius formae substantialis, prius natura, quam subsistat in composito; ergo neque erit necessaria subsistentia antecedenter ad operandum efficienter. Consequentia probatur, quia multò magis videri poterat exigi ad sustentationem, quam ad effectiorem: non enim videtur posse aliquid sustentare alia in se, quin prius intelligatur in se subsistens, vel innitens alicui. Antecedens verò constat, quia materia prima prius natura, quam recipiat formam substantialem, sustentat accidentia, & dispositiones, ut diximus in 1. *Physicorum*, & prius natura, quam adueniat subsistentia, recipit ipsam formam substantialem; subsistentia enim oritur à toto composito, ut diximus; ergo antecedenter ad subsistentiam exercet materia causalitatem materiale.

Adhuc tamen probabilior existimo priorem sententiam, quae communis est; probari tamen solet aliquibus argumentis minus efficacibus. Primum, quia forma accidentalis, prius natura intelligitur inherens subiecto, quam operetur, ergo substantia prius natura intelligitur existens per se, quam operetur. Probatur consequentia, quia sicut se habet in accidenti inherens; sic se habet in substantia perfectas.

Sed responderi potest, negando consequentiam. Ratio discriminis est, quòd accidens dependet per inherens à subiecto à priori; inherens enim vel est causalitas materialis, vel coniuncta est cum causalitate: quare prius est, accidens inherere, quam operari: at verò substantia non dependet à subsistentia à priori, nec ab alio per subsistentiam.

Secundò, probari solet, quia natura diuina prius intelligitur subsistens per tres personalitates, quam operetur ad extra, etiamsi operaretur ab aeterno; ergo etiam natura creata prius debet intelligi subsistens, quam operans.

Sed responderi potest, distinguendo antecedens, natura diuina intelligitur prior in esse personae ordine causalitatis, nego: ordine necessitatis, concedo. Est enim quaedam prioritas, quae antecedunt ea, quae sunt necessaria ad ea, quae sunt contingentia: & haec reperitur inter subsistentias diuinas, & operationes ad extra, non tamen prioritas causalitatis.

Tertiò probari solet, quia operationes non tribuuntur naturae secundum se, sed supposito: iuxta commune Philosophorum, & Theologorum axioma. *Actiones sunt suppositorum*, quod ratione & auctoritate late confirmat Suarez, ubi supra à num. 1. o. ergo subsistentia non se habet concomitanter, sed antecedenter ad operationes: alioquin actiones tribui possent soli etiam naturae, Valquez, ubi supra late probat, actiones non magis tribui posse supposito, quam naturae, & naturam ipsam operari, non solum ut quo, sed ut quod. Nec oppositum habere fundamentum in Aristotele, qui nunquam dixit actiones esse suppositorum, sed actiones versari circa singularia, quia non producitur animal, vel homo

Card. de Lugo de Incarnat.

in communi, sed Petrus, vel Paulus. Ceterum quidquid sit de hoc, facile potest responderi, ideo actiones tribui magis supposito, quam naturae, quia natura consideratur ad modum partis: pars autem licet sit principium adaequatum, non dicitur operari ut quod sed ut quo, quia eo ipso quod sit pars, est illud, quo aliud operatur. Ex hoc autem non potest colligi, subsistentiam praerequiri antecedenter ad operationem: nam etiam passiones sunt suppositorum, & tribuuntur suppositis, sicut actiones, & tamen vidimus, in communi sententia non praerequiri subsistentiam ad omnes passiones. nam materia antecedenter ad formam, & ad subsistentiam sustentat accidentia communia, & dispositiones accidentales, & tamen non dicitur materia calida, sed lignum calidum, vel ignis calidus, quia licet materia sit adaequatum principium materiale caloris, est tamen pars; cuius operationes debent tribui supposito, quoad denominationem. Confirmatur solutio, quia sicut suppositum dicitur esse, quod operatur, & non natura; ita etiam suppositum est, quod dicitur fieri, vel creari: & tamen creatio non terminatur immediatè ad subsistentiam, nec praesupponit illam; subsistentia enim subsequitur ad naturam iam creatam, ut infra videbimus; ergo ex eo quòd suppositum dicitur operari, non potest colligi subsistentiam antecedere ad operationem.

Vnica restat ratio quam supra disp. 8. sect. 1. adduximus ad probandam hanc prioritatem subsistentiae, quia scilicet subsistentia pertinet ad complementum intrinsecum subsistentiae operantis, cum autem operatio sequatur modum essendi, expectari debet prius, quòd principium constituatur, & compleatur in suo modo essendi antequam operetur, quam rationem ibi late explicuimus, & probauimus exemplo animae rationalis. Haec autem ratio solum procedit in ordine ad operationes, non in ordine ad emanationem passionum, quae non dicitur operatio, sed emanatio, & multò minus in ordine ad receptionem qualitatum, quia recipere non est operari: per quod patet ad confirmationem supra adductam. In casu autem, quo natura existeret absque omni prorsus subsistentia, posset quidem operari, quia subsistentia, quando est, ideo praecedit operationem, quia tunc complet modum essendi principij operantis. quando autem subsistentia non esset, tunc modus essendi operantis esset diuersus, & ille solus deberet tunc praecedere operationem; sicut quando anima rationalis est in corpore, vnio eius cum corpore debet praecedere omnem operationem; quando verò est extra corpus, solum debet praecedere operationem negatio vnionis, per quod patet ad rationem pro contraria sententia adductam.

Sexta difficultas est de causis subsistentiae. De hoc tamen breuiter dici potest, quòd de causa aliarum passionum diximus in primo *Physicorum*. nam si aliae passiones fiunt immediatè à generante, de subsistentia etiam dicendum erit, fieri immediatè ab illo agente, à quo producitur natura. Si verò dixeris, alias passiones fieri ab essentia immediatè per naturalem emanationem, idem dicendum erit de subsistentia.

T 2 Dices.

103

104
Difficultas
sexta.

*Effugium pri-
mum.*

Dices, subsistentiam non posse fieri ab essentia, quia sic se habet subsistentia respectu naturae, substantialis, sicut se habet inherencia respectu accidentis: inherencia autem non fit ab accidenti, sed ab eo, qui producit ipsum accidens; ergo nec subsistentia fit ab essentia, sed à generante.

Præcluditur.

Respondeo, rationem discriminis esse; quod inherencia non est posterior ad accidens; non enim potest in aliquo priori naturae existere accidens, antequam inhereat subiecto; quia in illo priori non dependeret à subiecto, ideo accidens non potest esse causa suae inherenciae. At verò natura potest esse prior; quam subsistentia, ideo potest esse causa illius.

*Effugium se-
cundum.*

Dices secundò, ergo humanitas Christi est in statu violento, cum priuatur propria subsistentia, ad quam producendam habet propriam virtutem actiuam.

Occluditur.

Respondeo, etiamsi non fieret subsistentia à natura, procederet eadem argumentum, quia natura ad minus habet potentiam passiuam ad propriam subsistentiam: contra potentiam autem passiuam dari etiam potest violentia, ut diximus in tractatu de voluntario, & in voluntario. Respondetur ergo negando sequelam. Cur autem non sit ille status violentus diximus supra.

*105
Difficultas
circa natu-
ram & subsi-
stentiam, an
sint eadem
actio an dis-
tincti saltem
partiales.*

Hinc dissoluitur alia quaestio. Vtrum subsistentia, & natura fiant eadem actione, an duplici saltem partiali: Si enim dicas, subsistentiam fieri immediatè à natura, certum est, non fieri eadem actione, qua fit ipsa natura, quia natura fit per actionem orram à generante, quae actio non oritur ab ipsa natura. Imò tunc valde probabiliter diceretur, subsistentia nō fieri à natura per actionem distinctam, sed se ipsa essentialiter; nec oppositum posset efficaciter probari, ut ostendit Suarez, ubi supra, dicta sect. 6. n. 31. & 32.

Si verò dicas, subsistentiam fieri à generante, dicendum adhuc est, non fieri eadem, sed duplici actione distincta. Primò, quia humanitas Christi dependet à Deo, sicut aliae humanitas, & per actionem omnino similem, & tamen illa actio non terminatur ad subsistentiam creatam; ergo actiones, quibus fiunt natura, & subsistentia, separabiles sunt, & per consequens distinctae. Secundò, quia natura prius producit, quam subsistentia, est enim causa materialis ipsius subsistentiae; ergo prior est actio terminata ad naturam, quam ad subsistentiam; ergo distinguuntur illae actiones. Confirmatur, quia actio, qua fit subsistentia, licet non procedat à natura in genere causae efficientis, procedit tamen in genere causae materialis; non enim distinguitur à causalitate materiali, qua subsistentia pendet à natura iuxta ea, quae de distinctione actionis, & passionis diximus, in 2. *Physicorum*; ergo illa non est actio, qua fit ipsa natura: actio enim, quae tendit ad naturam, non potest consequi, nec procedere à natura, quae per ipsam producit.

*106
Eiusdem pri-
ma.*

Dices primò, forma accidentalis, & eius inherencia, seu vnio, fiunt per eandem actionem; ergo natura, & subsistentia debent fieri eadem actione.

Excluditur.

Respondeo, admissò antecedenti, negando consequentiam, quia accidens fortasse non est causa materialis suae vnionis, ideo non oportet accidens antecedere productum ad suam vnionem; at verò natura debet esse causa materialis suae subsistentiae, ideo debet praesupponi iam

producta per aliam actionem, antequam producat subsistentia.

Dices secundò, creatio naturae non terminatur præcisè ad naturam, sed ad naturam subsistentem; creatio enim est rei subsistentis, ergo terminatur illa actio etiam ad subsistentiam.

Respondeo, illam actionem formaliter terminari ad solam naturam, dicitur tamen terminari ad rem subsistentem consequentiè, id est, ad talem naturam, ad quam consequitur subsistentia, licet non per illam primam actionem formaliter.

De causa materiali subsistentiae breuiter dicendum est esse ipsam naturam, quia cum subsistentia sit modus substantialis, nec esse est, quod dependeat à subiecto, non est autem aliud subiectum, nisi ipsa natura, à quo possit sustentari. Nec contra hoc occurrit aliquid, quod non possit facile ex supradictis dissolui.

DISPUTATIO XIII.

De termino assumptionis ex parte naturae assumptae.

SECT. I. *Qualem naturam humanam Verbum assumpsit? Vbi an in Christo sint tres naturae?*

SECT. II. *Verum Verbum assumpsit hominem?*

SECT. III. *Vtrum si Verbum assumeret plures humanitates, esset vnus homo vel plures?*

REMITTEMVS prius ea, quae facilia sunt, & magis pertinent ad controuersitas, ut postea addid, quod difficilius est, veniamus.

SECTIO I.

Qualem naturam humanam Verbum assumpsit, ubi, an in Christo sint tres naturae.

Prima conclusio sit, Verbum assumpsisse veram animam rationalem. Hæc est de fide, definita in Symbolo Athanasij, ubi dicitur, Christus perfectus Deus, & perfectus homo, ex anima rationali, & humana carne subsistens. Item in Concilio Tolet. XI. in confessione fidei, & in Carthagin. IV. c. 1. & à Damaso Papa in professione fidei Catholice ad Paulinum Episcopum Theſſalonicensem, quam refert Theodoret. lib. 5. *historiae*. c. 10. & 11. Et habetur inter decreta Damasi. tom. Concil. quam veritatem definiuit Damascus, teste Hieronymo in additamento ad Chronicon Eusebij anno 379. in Concilio Romano. Item definitur à Leone I. *Epist.* 11. ad Italianum, & 83. ad Episcopos Palestinos. Et in Concilio Constantinopolitano V. *act.* 8. can. 4. & 11. & in Sexta Synodo generali *act.* 1. in Epistola Sophronij, & *act.* 18. in edicto Imperatoris Constantini Pogonati.

Probatur primò, ex Scriptura Matth. 26. *Tristis est anima mea.* Ioan. 10. *Potestatem habeo ponendi animam meam, & iterum sumendi eam.* Ioan. 12. *Nunc anima mea turbata est.* Quæ verba & similia non possunt intelligi de Verbo ipso, quia voluntas Verbi non potest tristiari, nec turbari, nec Verbum